

ONZE

49e jaargang no. 11, november 1988

VOGELS

maandblad van de nederlandse bond van vogelliefhebbers

ONZE

MAANDBLAD VAN DE NEDERLAND

BONDSBUREAU

Aletta Jacobsstraat 4, Postbus 74,
4600 AB Bergen op Zoom,
bank AMRO rek.nr.: 46.89.59.262.
gironummer 1148324, telefoon 01640 - 3 50 07.
Geopend 08.00 tot 12.00 uur en van 13.00 tot 17.00 uur.
's Zaterdags gesloten.

ERELEDEN

A.L. van Liempd (erevoorz.), W. Beckman,
A. Dommerholt, J. Forsten, J.J. Krol, E.J. Lensink,
W.C. Oonk, Joh. M. van Pelt, A.F. Smit, Jos van de Walle
en E.M. Wessels.

DAGELIJKS BESTUUR

Voorzitter: W.J. Mulder, Verwerstraat 39,
7415 RZ Deventer, telefoon (05700) 2 36 48.
Secretaris: H. de Geus, Amersfoortsestraat 71,
3772 CH Barneveld, telefoon (03420) 1 61 60.
Penningmeester: J. van Splunter, Vijverberg Zuid 44,
4621 AT Bergen op Zoom, telefoon (01640) 3 46 63.
2e Voorzitter: D.J. van der Molen, Gentiaan 5,
7721 HA Dalfsen, telefoon (05293) 12 57.
Commissaris: M.N.Th. Brouwer, Wouwseweg 5a,
4661 VM Halsteren, telefoon (01641) 33 26.

DISTRICTSVOORZITTERS (leden bondsbestuur)

District Groningen: J.W.B. Robbe, A-Kade 19,
9581 AH Musselkanaal, telefoon (05994) 1 63 41.
District Friesland: H. Suichies, Ruusbroeckstraat 28,
8913 HN Leeuwarden, telefoon (058) 15 16 92.
District Drenthe: J.H. Heijnen, W. Grolstraat 126,
7826 EL Barger Oosterveld, telefoon (05910) 2 54 20.
District Overijssel: A.M. van Rijn, Pr. Margrietstraat 41,
7481 GG Haaksbergen, telefoon (05427) 1 30 06.
District Gelderland: P. Vierhuis, Veldkersmeen 22,
3844 RB Harderwijk, telefoon (03410) 1 60 68.
District Utrecht: C. van Lunteren, Vlasoord 13,
3991 XC Houten, telefoon (03403) 7 26 08.
District Noord-Holland: G.F. Huner,
Bickerstraat 60, 1701 EG Heerhugowaard,
telefoon (02207) 1 13 98.
District Zuid-Holland: G.C. Goedschalk,
Akeleistraat 148, 2565 PC Den Haag,
telefoon (070) 68 16 70.
District Zeeland: T.J. Udo, Slotstr. 5, 4421 EL Kapelle,
telefoon (01102) 4 15 22.
District West Noord-Brabant: J.C.W. Lijsterburg,
Nieuweweg 23, 4631 TC Hoogerheide,
telefoon (01646) 1 31 17.
District Oost Noord-Brabant: A.H. Meesterburrie,
Kasteel Traverse 198, 5701 NR Helmond,
telefoon (04920) 2 56 09.
District Limburg:

SECRETARIATEN TECHNISCHE COMMISSIES

Kleur-, vorm- en postuurkanaries:
H.K. v.d. Wal, Mozartstraat 4, 8916 HC Leeuwarden,
telefoon (058) 13 46 55.
Tropen, parkieten etc.:
P.J.F. Klören, Meidoornweg 10, 3768 CN Soest,
telefoon (02155) 1 53 01.
Zangkanaries:
W.J. Vermeij, Leppa 36, 9204 JE Drachten,
telefoon (05120) 1 72 42.

LIDMAATSCHAP

Zij die in **Nederland** woonachtig zijn en lid wensen te worden van de NBvV, wende zich tot de secretaris van een in de plaats van inwoning gevestigde afdeling. Naam en adres worden gaarne door het bondsbureau verstrekt.

Zij die in het **buitenland** woonachtig zijn, kunnen verspreid lid worden door overmaking van het hieronder genoemde bedrag.

België: Bfr. 650,-, bij vooruitbetaling op onze postrekening nr. 000-0156074-01, bij het bestuur der postcheck te Brussel 1.

Overige landen: Hfl. 45,- bij vooruitbetaling per internationale postwissel aan het bondsbureau NBvV. Indien men het maandblad per luchtpost wil ontvangen, wordt een extra tarief volgens PTT-kosten berekend. Alle tarieven gelden per kalenderjaar.

SPECIAALCLUBS

Het lidmaatschap van de speciaalclubs is voorbehouden aan hen die reeds lid van de NBvV zijn. Voor verdere inlichtingen c.q. opgave lidmaatschap, wendt men zich uitsluitend tot onderstaande secretariaten.

Europese vogels en hun hybriden

J. Broere, Jongbloedln. 31,
3769 BP Soesterberg, telefoon (03463) 19 76.
Contributie f 25,- per jaar, entree f 5,-.

Gras- en Grote parkieten

B. Kerseboom, Piet Heinlaan 9,
3951 CP Maarn, (03432) 20 83.
Entree f 5,-.

Insecten- en vruchtenetende vogels

W.J. Velt, Vierspan 12,
3161 SL Rhooon telefoon 01890-16658.
Contributie f 25,- per jaar, entree f 5,-.

Japanse meeuwen

L. van Santen-Bergmaier, Mandenmakerslaan 31,
3454 DB De Meern, telefoon (03406) 6 37 11.
Contributie f 17,50 per jaar, entree f 5,-.

Vorm- en Postuurkanaries

G.J.S. Nijhuis, Wilderinkstr. 31,
7555 DS Hengelo, telefoon 074-91 17 03.
Contributie f 25,- per jaar, entree f 5,-.

Zebravinken

D.J. Elzinga, Hunzedal 73,
9531 GD Borger, telefoon (05998) 3 50 65.
Contributie f 25,- per jaar, entree f 5,-.

ABONNEMENTEN

Losse abonnementen op het maandblad f 33,50 per kalenderjaar. Overmaking bij vooruitbetaling op giro 1148324 t.n.v. NBvV en onder vermelding abonnement OV. Reeds verschenen nummers van een jaargang worden nagezonden en vervolgens elke maand tot en met december.

VOGELS

ISSN 0030-3224

BOND VAN VOGELLIEFHEBBERS (OPLAGE 50.000)

REDACTIE

C.E. van Berkel
Chr. Walraven

Redactieadres: Postbus 74, 4600 AB Bergen op Zoom

VERANTWOORDELIJKHEID

De uitgever van dit blad, de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers, is niet verantwoordelijk voor de inhoud van hierin opgenomen advertenties en erkent geen enkele verplichting tot opnemen van aangeboden advertenties.

De auteurs blijven verantwoordelijk voor de inhoud van hun artikelen. Door publicatie neemt de uitgever geen enkele verantwoordelijkheid op zich. Het zonder schriftelijke toestemming overnemen van artikelen of gedeelten daarvan is verboden.

ADVERTENTIES

Voor advertenties – ook die van leden en abonnees – met een zakelijk karakter, zijn tarieven en verdere inlichtingen verkrijgbaar bij het Bondsbureau van de NBvV. Kleine annonces, voor afdelingen, leden en abonnees op 'Onze Vogels', van zuivere particuliere aard zie onder 'Vraag en Aanbod'.

Vragen over?

WATERSLAGERS aan: H. Warmerdam, V.d. Duijn van Maasdamlaan 45, 2181 XB Hillegom.

HARZERS aan: M.A. Paans, Mc. Mackaystr. 5, 5142 TE Waalwijk.

KLEURKANARIES aan: J.A. Barsch, H. Dunantlaan 173, 7312 AZ Apeldoorn.

VORM- EN POSTUURKANARIES aan: J. Kuiper, W. Marisstr. 2, 2282 SP Rijswijk.

EUROPESE VOGELS (WILDZANG) EN HUN BASTAARDEN, GROTE PARKIETEN EN

AGAPORNIDEN aan: D.A. Duivis, St. Josephstraat 46, 4847 SG Teteringen.

ZEBRAVINKEN, JAPANSE MEEUWEN EN HUN BASTAARDEN aan: C. van Elven, Van N. van Eemnesln. 7, 8384 EA Wilhelminaoord.

TROPISCHE VOGELS EN HUN BASTAARDEN aan: M. Schuurhuis, Drecht 23, 8032 CH Zwolle.

VRUCHTEN- EN INSECTENETERS aan: G.M. Essenberg, Van Beethovenln. 213, 3144 AE Maassluis.

GRASPARKIETEN aan: S. Harkema, Prov.weg 29a, 9677 PA Heiligerlee.

Postzegels voor antwoord bijsluiten.

Geen retourport, dan ook geen antwoord!

Deze regel geldt ook voor vragen aan auteurs etc.

De Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers is ingeschreven in het verenigingsregister van de Kamer van Koophandel en Fabrieken te Breda, onder nummer V-280824.

Het volgende nummer wordt ter post bezorgd op 19 december 1988.

IN DIT NUMMER

	pag.
Kroonvinken	484
Van Ei tot Ala Blanca	487
Gouldamadines	491
Over zangkanaries	493
Spreeuw	494
Het kweken van krekels	498
Kalender 1988	499
Kweek met de Tovi-Parkiet (<i>Brotogeris jugularis</i>)	500
Een paar interessante timalies	500
Soortvorming en verspreiding bij Koolmezen	502
Monniks- of muisparkieten	503
Een staaltje grasparkieten	507
Voliere van de maand	510
Kleurkanaries De standaard in Praktijk	512
Bruinrugekstertjes	513
Heelblaadjes Vlooienkruid	521
Bondsmededelingen	527

IN DIT NUMMER ADVERTEREN

	pag.
S.J. Dorpmans, F. Thijssen Mill, Rien Zagers, Kloeg, Siem van 't Hart, Wovo, S.T.T.	486
Kees van der Borst, H. Dijks, Gehu-kooien, K.B.O.F.	
Agro Super Ser, Fauna, Aves product	490
K.B.O.F., Hope Farms	514
Cetonics, Kemo, Hateveld Hoos & Heijermans B.V.	515
Witte molen, Esvé	516
Boskoopse vogelmarkt	518
Nekton, Orni Mando	519
Fauna, Melwo	520
Cédé	521
A. v.d. Kamer	522
Fauna	523
Cédé, Wolro, J. Koopman	524
Van Keulen	525
Vogel '89, Blankestijn's pet farm B.V., W. Stijger	
J. van Himbergen, Fauna, N.B.v.V.	526
N.B.v.V. Boekenservice	528

Foto voorplaat: Rode kroonvink

Foto: A. de Bruijn

Ontwerp en druk: Steens Schiedam b.v.

Postbus 59, 3100 AB Schiedam – Telefoon (010) 462 29 22

KROONVINKEN

Deze zeer aantrekkelijke vogels, welke afkomstig zijn van de noordelijke delen van Zuid Amerika, zijn bijzonder geschikt om in kooien en volières te houden.

De kuif van de grijze- en de rode kroonvink is felrood gekleurd en daardoor wel erg opvallend.

Ze kunnen net als gorzen, tot welke grote familie ze ook behoren, worden gehouden en gehuisvest.

Naast zaden dienen we vooral te denken aan een dagelijks portie fruit en uiteraard aan wat levend voedsel.

Purper kroonvink, *Rhodospingus cruentus*

We hebben ze een hele tijd op de vogelmarkt gemist, maar nu schijnen er zo af en toe weer wat binnen te komen. Deze vogels komen het beste tot hun recht in een goed beplante volièrre, het liefst afzonderlijk in een vluchtje of samen met nog wat grotere soorten. Zonder nu te kunnen zeggen dat ze agressief van aard zijn, wil het in de broedperiode wel eens tot ernstige schermutselingen komen. Zij verdedigen wel heel fel hun eigen territorium. Tijdens de broedperiode maar ook daarbuiten, zijn universeel- en invoer, zaden en insecten noodzakelijk, willen ze in

een goede conditie blijven. Het nest wordt het liefst gebouwd in een korfje of ook wel in een halfopen nestkastje. De pop bouwt en broedt alleen. Wel zal de man later, als er jongen zijn, de snavel toesteken en helpen bij het voeren. De pop legt gemiddeld 3 tot 4 eitjes welke heel lichtblauw van kleur zijn. De broedduur is gemiddeld 12 dagen en na ruim twee weken verlaten de jongen het nest waarna ze nog een veertiental dagen door de oudervogels worden gevoerd. Zodra de jongen zelfstandig zijn, verdient het aanbeveling om ze uit te vangen en apart te zetten. Zeer zeker zal zulks moeten gebeuren als de oudervo-

gels weer aan een volgend broedsel be-

ginnen. Purper kroonvinken komen voor in Ecuador en Peru. De man is aan de onderzijde oranje-rood en heeft op de schedel een fel oranje-rode lengtestreep die de indruk van een kuif geeft. De rugzijde en de vleugels zijn zwart, de staart eveneens maar die gaat geleidelijk over in grijs zwart. De omgeving rond de snavel en de ogen alsmede de wangen is zwart. Op de kin een geelachtige vlek. Ogen bruin snavel licht hoornkleurig alsook de poter en nagels. Het popje is aan de onderzijde geelachtig bruin, de rug en vleugels zijn bruinachtig, omgeving snavel, oog en de

wangen zijn crèmeachtig van kleur. Jonge, pas uitgevlogen purper kroonvinken, benaderen in hun uiterlijke verschijningsvorm die van het popje. De grootte is 11 cm.

**Grijze kroonvink,
Corypoehingus pileatus.**

Voor wat betreft hun gedrag, zijn ze vrijwel identiek aan de voorgaande soort. Ook voor wat betreft voeding en verzorging zijn er geen verschillen. Hun nest is mooi afgerond en is gemaakt van grasstengels, strohalmen, hennepvezels etc.. Doorgaans worden er per broedseizoen twee broedsels grootgebracht. Een legsel bestaat gemiddeld uit 2 eitjes welke wit van kleur zijn. De broedduur bedraagt ongeveer 12 dagen. Na ongeveer 10 tot 12 dagen verlaten de jongen het nest en in hun jeugdkleed hebben ze veel weg van volwassen popjes. Pas uitgevlogen jongen worden nog 3 tot 4 weken door de oudervogels gevoerd en dan zijn ze zelfstandig. Eer dat ze op volle kleur zijn, hebben de vogels een leeftijd van bijna een jaar.

De grijze kroonvink komt voor in Brazilië, Ecuador, Colombia en Venezuela.

De man heeft een helderrode kuif, zwart aan de basis en zwart omrand. De rugzijde is grijs, vleugels en staart donker bruinachtig grijs. De buikzijde is bijna wit. Ogen bruin, bovensnavel hoornkleurig, ondersnavel lichter. De poten zijn bruinachtig grijs. De pop lijkt erg veel op de man alleen mist zij de rode kuif. De bovenkop is bij haar bruinachtig grijs. De grootte is 14 cm.

**Rode kroonvink,
*Corypoehingus cristatus***

Net als de voorgaande soorten, een levendige en actieve vogel; uitermate geschikt om in een goed beplante voliëre te worden gehouden. Ook hier geldt weer dat ze niet bepaald agressief genoemd kunnen worden, alleen in de broedperiode is het oppassen met ze. Er worden de laatste jaren veel rode kroonvinken gekweekt en regelmatig zien we eigen kweek exemplaren op de tentoonstellingen. De 3 tot 4 eitjes die per broedsel worden gelegd, zijn wit van kleur met bruingrijze vlekjes. De broedduur be-

Tekst: H.A. Maurer

Foto's: A. de Bruijn, C. Scholtz en A. Bruggeman.

draagt ongeveer 13 dagen en na twee weken vliegen de jongen, die dan heel sterk lijken op volwassen popjes, uit. Na nog drie weken door de oudervogels te zijn gevoerd, kunnen we ze als zelfstandig beschouwen.

Rode kroonvinken komen voor in Argentinië, Brazilië, Guyana, Peru en Bolivia.

De mannen zijn roodachtig bruin aan de bovenzijde en karmijnrood aan de onderzijde. De kuif is rood, aan de basis zwart evenals langs de zijden. Keel, borst en onderbuik zijn vuurrood. De popjes zijn duidelijk doffer van kleur. De grootte is 14 cm.

Kroonvinken kunnen, als ze ongeveer 7 dagen oud zijn, worden geringd met ringen in de maat 2.9 mm.

sel

De

Van Ei tot Ala Blanca

De wetenschappelijke naam van deze duif luidt: **Columba corensis**.

In het Nederlands heet hij officieel Naaktoogduif, maar deze naam heb ik in de praktijk nog nooit horen noemen.

De soort wordt meestal aangeduid als Alablancaduif, welke naam is afgeleid uit het Spaans. In deze taal heet de duif voluit:

Paloma Ala Blanca. Dit doet denken aan de titel van het lied waarmee George Baker de wereld veroverde: Paloma Blanca.

Evenwel bezong hij de duif die geheel wit was, terwijl de soort die in dit verhaal aan de orde is, slechts een witte "balk" in de vleugel (= ala) heeft.

Paloma Ala Blanca kunnen we dus vrij vertalen als: duif met wit in de vleugel. De Ala Blancaduif is in principe een Zuid Amerikaanse duif, maar het verspreidingsgebied is niet zo groot. Ze komen voor in het noordelijk deel van Venezuela, in het noordoosten van Columbia en op enige eilanden in de Caribische zee, met name op Aruba, Bonaire en Curaçao. Op 2 april 1988 kwam ik terug uit Curaçao, met in mijn bezit drie paren Ala Blanca's die ik van enige vogelvrienden op dat eiland ten geschenke had gekregen. Eén paar deed ik over aan een vogelvriend in Nederland en twee koppels hield ik zelf. In de vogelkunde kon ik nergens een goede beschrijving vinden van deze duivensoort. In de encyclopedie trof ik wel een korte beschrijving aan, maar daar werd ik ook niet veel wijzer van.

Ik moest het dus maar doen met de informatie die ik op Curaçao over deze soort had ingewonnen en met de eigen waarnemingen. Nu ik iets meer weet van de Ala Blanca's, zal ik mijn ervaringen eens in dit maandblad publiceren, zodat andere liefhebbers er eventueel ook wat mee kunnen doen.

Met z'n 33 cm heeft de Ala Blanca ongeveer de grootte van een postduif en zij

Ei alablanca duif

doen daar qua vorm ook wel enigszins aan denken. Het zijn sterke duiven en erg snelle vliegers. Op Curaçao hoorde ik dat de soort daarom wel wordt ingekruist bij postduiven, maar deze bewering heb ik in Nederland niet bevestigd kunnen krijgen. De kleurbeschrijving zou ik achterwege kunnen laten vanwege de bijgaande foto's, maar ik wil toch wijzen op enige bijzondere kenmerken.

Erg opvallend bij deze duif is de ring om het oog. In feite zijn het twee ringen. De donker gepigmenteerde ring bestaat uit hele kleine veertjes. Daarbinnen bevindt zich een rondje van kale washuid. Vandaar de Nederlandse naam "naaktoog" duif. De kleur van de gepigmenteerde oogring wordt donkerder naarmate de leeftijd van de duif toeneemt. Bij oudere Ala Blanca's is de oogring nagenoeg zwart.

Verder lijkt het dat deze duif een soort zebra-tekening in de nek heeft, maar bij nader inzien zijn de nekveertjes in de omzoming iets lichter waardoor bij overlapping een tekeningseffect optreedt. Kop, nek en borst worden door een groene waas overgoten (contourkleur) en dit komt heel mooi uit wanneer de vogel in de zon zit.

8 dagen oude alablanca

Er is wel verschil te zien tussen doffer en duivin, maar erg in het oog springend zijn deze verschillen niet. De doffer heeft een wat rose gloed aan de kop, aan de borst en in de nek. Maakt daarbij ook een wat robuuster indruk en zoals de meeste dof-fers doen: hij koert. En wat voor een koer: ik kan deze het meest duidelijk omschrijven als het geluid van een "hulende" speelgoedpop. Maar in dit geval wel prettig om te horen!

Ik heb deze vogels direct verschillende kleureringen omgedaan, niet zozeer voor de geslachtsbepaling, maar ik wilde weten welke duiven bij elkaar hoorden indien het tot een voortplanting van de soort zou komen.

Vanwege hun grootte vragen de Ala Blanca's nogal een ruime huisvesting. Bij mij gingen ze direct na aankomst in een buitenvlucht van 8 meter lang en 1,25 meter breed. De binnenvlucht in de stenen schuur is met 3 bij 2 meter aanzienlijk kleiner.

De overgang van 35 graden daarginder naar slechts 5 graden hier doorstonden deze vogels uitstekend. Zoals trouwens de meeste van de duivensoorten zitten ook de Ala Blanca's altijd mooi glad en strak in de veren.

In het begin vond ik ze nogal wild. Keer op keer vlogen ze tegen de bovenkant van de volière. Door nauwkeurige observatie kwam ik er al gauw achter, dat dit niet kwam door een schuw karakter, maar door een heel aparte manier van vliegen, die als volgt is te omschrijven: Direct na de start vliegt de Ala Blanca ongeveer twee meter horizontaal recht vooruit om daarna met een schuine verticale baan naar hogere sferen te willen. Deze vliegwijze is te vergelijken met de zogenaamde "break" van een F-16 straaljager!

Mijn buitenvlucht had aanvankelijk gediend voor grote parkieten en er waren dan ook maar twee zitstokken in aangebracht. Op deze wijze werden ook de Ala Blanca's gedwongen om in de lengterichting een grote afstand te overbruggen, minstens zes meter. En deze afstand was te groot!

Door de bijzondere vliegmethodes raakten de vogels over die lange afstand soms meerdere keren de bovenkant van de volière. Hoe kon ik dit voorkomen? Door de vliegruimte in de lengterichting te verkorten tot ongeveer twee meter! Het aanbrengen van twee extra zitstokken bracht inderdaad de oplossing. Nu de duiven in de gelegenheid waren om telkens maar twee meter te overbrug-

Alabianca dotter

Alabianca duivin

ose/

De/

gen, kwamen zij niet meer met het "dak" van de volière in aanraking! Ook hier ziet men weer, dat het altijd van groot belang is om onbekende vogelsoorten goed te observeren om achter bepaalde gedragingen te komen!

De Ala Blanca's hebben nog een bijzondere eigenschap! Zij buigen hals en kop langzamer naar achteren en stoten deze daarna met kracht vooruit. Het lijkt net of ze zitten te "mikken" en ik vermoed dan ook, dat het in optische zin met afstandsbepaling te maken heeft. Feit is, dat alle soortgenoten het doen en dat ook de jongen er na het uitvliegen al redelijk gauw mee beginnen.

Het nestelen doen de Ala Blanca's in de vrije natuur in een twee- of driedelige gaffel in een boom, waarin ze een zeer slordig nest van kleine takjes bouwen. Er schijnen door deze summiere nestbouw in het wild zelfs veel eieren verloren te gaan, doordat zij door het dunne matje vallen. En dat is jammer, want het gezegde: één ei is geen ei, geldt bepaald niet voor Ala Blanca's. Deze duivensoort legt namelijk maar één ei!

Bij één van de leden op Curaçao had ik gezien, dat Ala Blanca's in gevangenschap ook wel in een soort kist willen broeden. Nadat de overgebleven twee koppels zich volgens mij voldoende aan de nieuwe omgeving hadden aangepast, was het voor mij een grote uitdaging om deze vogels aan het broeden te krijgen. Hiertoe bracht ik zowel in het binnenhok als in de buitenvlucht een nestkast van het kistmodel aan. Verder knipte ik een boel kleine twijgjes van de berkeboom en deponeerde deze op de grond, wederom zowel binnen als buiten.

Tot mijn verbazing werd in de (groente)kist in de buitenvolière vrijwel onmiddellijk een nest gebouwd. En ik moet zeggen: bepaald geen slordig nest. De dikke berkentwijgen onderin en de dunste als een soort bekleding van het binnen-nest.

Het viel mij op, dat deze duiven in de broedperiode de zaken nogal voortvarend aanpakken. De nestbouw en de leg van het ei vergen slechts enkele dagen. De broedduur bedraagt slechts 16 da-

gen. En dat vind ik erg kort bij een eiergrootte van 3,6 x 2,5 cm! Het opfokken van het jong en het uitvliegen gaat ook in een razend tempo. De jonge Ala Blanca verblijft ook maar 16 dagen in het nest en vliegt dan al uit, nagenoeg volgroeid. Het andere koppel had mij inmiddels duidelijk gemaakt, dat het in de binnenvolière een nest zou willen bouwen. Evenwel: voor de kist toonden ze geen belangstelling. Wel hadden ze bij een uiteinde van een zitstok allemaal berkentwijgen door het gaas gestoken, maar ze konden hier toch geen goede constructie voor een nest krijgen. Ik gaf hun op deze plaats de beschikking over een in de haast gemaakt bakje, bestaande uit plankjes van 20 bij 6 cm in het vierkant, waarvan de bodem uit voliëregas bestond. En zie: deze gelegenheid werd direct dankbaar aanvaard. Er werd in dit bakje echter een wel erg slordig nest gebouwd. Slechts een paar twijgjes dienden als ondergrond voor het ei en dit was dan ook door de gaten bodem zichtbaar. Jammergenoeg was dit ei onbevruucht. Het ouderpaar had dit ook bijzonder gauw in de gaten want reeds de 18e dag werd het legsel in de steek gelaten. De Ala Blanca heeft dus – zoa's veel vogelsoorten – een ingebouwd "mechanisme" dat de tijdsduur van het broedproces nauwkeurig registreert en de datum van uitkomst feilloos weet te bepalen!

Tijdens het broedproces bleek de waarde van de kleuringen! Was het niet toevallig, dat de vogels met de ringen rose en rood aan elkander waren gekoppeld en evenzo de kleuringen lichtgroen en donkergroen?

Verder vond ik het heel opvallend, dat het koppel in de buitenvolière het broeden geheel aan de duivin overliet, terwijl het broeden in het andere nest in hoofdzaak door de doffer gebeurde. Deze wilde vanaf dat moment ook niet meer dat de andere doffer zich in het binnenhok ophield. Echt agressief zijn de Ala Blanca's niet, maar het is voor de rust in het hok toch beter om tijdens de broedperiode de kweekkoppels in gescheiden ruimten te houden.

Het broeden doen ze erg heldhaftig.

Hoewel ze van nature toch wel een beetje schuw zijn, was met name de duivin niet van het nest te krijgen. Wanneer ik maar iets te dicht in de buurt kwam, begon ze hevig met een vleugel naar mij te slaan. Voor deze moed kon ik een zodanig respect opbrengen, dat ik ze tijdens de broed zo weinig mogelijk heb gestoord.

Tegen de tijd dat het ei uit kon komen, controleerde ik de zaak vanaf een trap die ik buiten de volière opstelde. Als ik daarop stond en met een stokje over het gaas streek, richtte de duivin zich in een soort verdediging op van haar zitplaats en zo kon ik dan het ei zien.

Tot de dag kwam, dat ik een mooi oranjebruin bolletje kreeg te zien: een jonge Ala Blanca. En dat al zo kort nadat ik deze vogels bezat. De geboorte vond plaats op 9 juni, dus ruim twee maanden nadat ik de oudervogels in Nederland had ingevoerd!

Als voedsel heb ik bij deze vogels van alles uitgeprobeerd, maar zij beperkten zich tot het basismengsel, in de handel bekend als tortelduivenvoer. Voor het opfokken van het jong gebruikten ze veel van een zelfgemaakt mengsel: gemalen oud brood, vermengd met voorgekiemde granen, tot een rulle mengeling aangemaakt met melk. De voorgekiemde (of gekweekte) tarwe geniet daarbij hun speciale voorkeur. En dat dit toch wel een doelmatig opfokvoer was, werd bewezen door de vlotte groei van het jong.

Gelukkig had ik nog gauw gebruik gemaakt van de regeling binnen de N.B.v.V. dat de ringenbestelling nog mogelijk is tot 1 mei. Zo kwam ik nog mooi op tijd in het bezit van 10 ringen (8 mm) om daarmee mijn "eigen kweek" aan te tonen. Momenteel ben ik in het bezit van twee E.K. Ala Blanca's, terwijl het ouderpaar zich opmaakt voor een derde ronde!

Mijn jonge Ala Blanca's hoop ik op de komende tentoonstellingen aan de liefhebbers te tonen. Al is het alleen maar om op deze wijze wat meer bekendheid te geven aan een vrij onbekende vogelsoort: de Ala Blancaduif.

Wiebe Tolman

VOGEL '89

meer dan 8000 vogels in honderden soorten.
De GROOTSTE VOGELSHOW VAN NEDERLAND
Van 12 t/m 15 januari 1989
in HET TURFSCHIP te BREDA

Een echte NBvV-show, altijd nieuw, boeiend en leerzaam

Met een unieke
collectie
tropische duiven

GOULDAMADINES

Naar aanleiding van diverse stukjes die ik geschreven heb, zijn veel vragen en problemen van verschillende aard naar voren gekomen. Diverse liefhebbers hebben mij gevraagd om een en ander in een klein boekje te verwerken.

Ook heb ik vermeld gestaan dat, hoewel men de Gouldamadine in de volière had, men er nagenoeg niets van afwist, arme vogels! Tevens kwam het verwijt naar voren dat er zo weinig lectuur over te vinden is en was die er wel dan worden de Goulds vaak afgeschilderd als moeilijke vogels waarbij men Japanse meeuwen nodig heeft om goede resultaten te verkrijgen. Niets is minder waar, de Gouldamadinen zijn gemakkelijk te houden als je maar een paar stelregels in acht neemt.

U zult wel begrijpen dat het in deze alleen gaat over de Goulds, maar ook liefhebbers met spitsstaart-amadines, binnenastrilden, bichenow's en andere prachtvinken hebben vaak met dezelfde problemen te kampen. Het vervolg van dit artikel is een weergave van hetgeen ik in het boekje heb uitgewerkt. Mocht u

daarin geïnteresseerd zijn, dan kunt u mij altijd bellen onder nummer 035-830761, ook voor eventueel een dialezing.

Verspreidingsgebied

De Gouldamadinen komen voor in Noord Australië, ter hoogte van de 19e en 20e breedtegraad, dit gedeelte noemt men

het tropische gedeelte van Australië, waar temperaturen heersen van 40°C tot 45°C, maar 's nachts kan de temperatuur zakken tot ver onder de 15°C. Het verspreidingsgebied loopt vanaf de oostkust tot aan de westkust, alhoewel het Kimberley district het rijkst is aan deze vogels.

Gouldamadinen komen wel voor in groepen van duizend of meer, het is dus een vogel met een sociaal gedrag, ze broeden soms wel met vijf paren of meer in één hol. Ze leven voornamelijk in vlakke gebieden, de savannen. Deze savannes zijn met diverse grassoorten begroeid, dit is het hoofdvoedsel van de prachtvinken. Als het zaad in halfrijpe toestand is kunnen ze er ongelofelijk veel van op, het is rijk aan vitamines.

Meestal zoeken Gouldamadinen verlaten nestholten van parkieten of ijsvogels, deze worden bekleed met wat droog gras. Vaak leggen ze de eieren zo in het kale natuurlijke houtmool. Vrijstaande nesten zijn zeer slecht gebouwd.

In de broedtijd maken Gouldamadinen jacht op vliegende termieten, waarmee ze de jongen voeden.

Dit is geconstateerd door Dr. K. Immelman, deze heeft diverse nesten ter plaatse gecontroleerd.

Hij kwam tot de ontdekking dat de kropjes van de in het nest liggende jongen gevuld waren met dierlijke bestanddelen.

Gouldamadinen zijn gedwongen om te trekken, in verband met de regentijd.

Begin oktober begint aan de Australische kust de regentijd, die zich langzaam naar het zuiden beweegt, deze regentijd trekt ook over het binnenland.

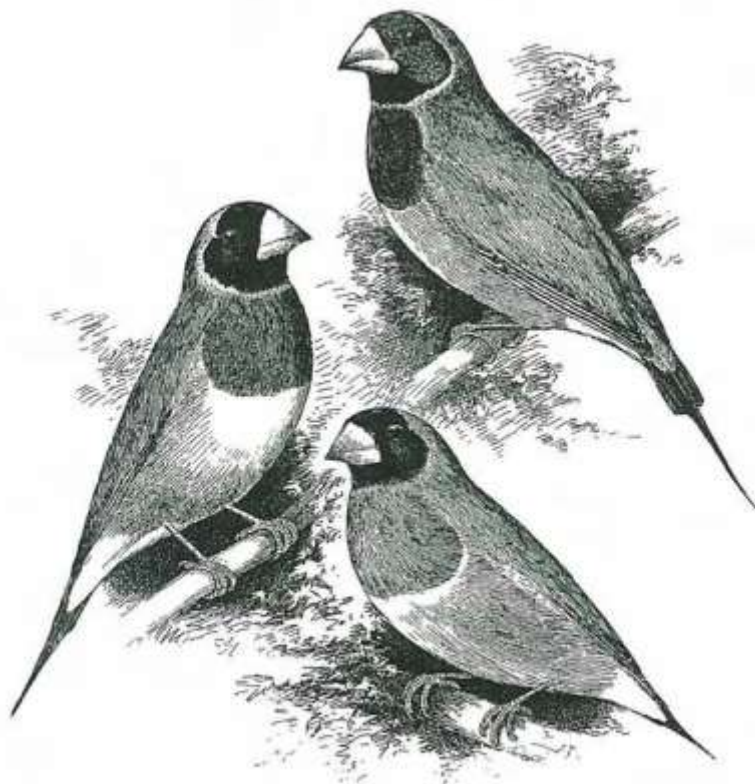
In januari heeft de regen de meest zuidelijke invloedssfeer bereikt, daar blijft het een maand om zich vervolgens weer langzaam terug te trekken naar het noorden.

Als de vegetatie zich na de regentijd hersteld heeft zijn de Gouldamadinen er om zich te goed te doen aan het jonge groen, de halfrijpe graszaden en de uitvliegende termieten.

Aanschaf van de vogels

Als je van plan bent om Gouldamadinen aan te schaffen, koop ze dan nooit op een vogelmarkt, men weet niet wat men koopt en waar ze vandaan komen.

En als men een echte vogelliefhebber is neemt men geen vogels mee naar een tochtige markt waar ze de hele dag moe-

usel

De,

ten vertoeven; dan koop je vogels met stress, onder de luis en ze doen een hoop ziekten en kou op.

Kijk in een vogelblad wat er aangeboden wordt via een advertentie, of via een vogelclub. Maak een telefonische afspraak en haal de vogels zelf op. Let dan ten eerste op de helderheid van de volière de nachthokken en de broedafdeling.

Zijn deze niet schoon, koop daar geen vogels, je loopt het grootste gevaar hiermee luis en bacteriën over te brengen in de eigen volière.

Daarna ga je eens kijken naar de kwaliteit van de vogels die je koopt.

Dan moet je letten op de ogen, de vogel moet helder uit zijn ogen kijken, dus niet van die kleine tezamen geknepen ogen.

De vogel moet er fris bijzitten met een mooi strak aaneengesloten verenpak, goed op de pootjes staan, let ook eens op de teentjes, deze moeten mooi om de stok heen staan. Je ziet vaak van die kromme over elkaar geslagen teentjes, dit wijst vaak op inteelt, dat is erfelijk!

Let ook op het achterlijf bij de anus, dat moet mooi schoon zijn, als hieromheen ontlasting zit dan heeft de vogel diarree. Neem daarna de vogel in de hand, blaas wat veren weg van de buik en toont de huid daaronder een gezonde rose kleur dan wijst het erop dat de vogel gezond is. Let er ook eens op of de vogel lekker agressief is, dat kun je zien als je met je vinger bij zijn kopje komt; dan moet hij naar je vinger pikken.

Dit zijn ongeveer de uiterlijke kenmerken, dan de verborgen eigenschappen, hoe kom je daar achter.

Heel eenvoudig door de stamboom te bekijken. Als je bij een goede vogelliefhebber bent zal deze er een stamboom op nahouden, waar alles instaat, maar dan ook alles!

Zijn de vogels die je wilt kopen vogels met goede eigenschappen, dan is het erg belangrijk dat hierover een administratie is bijgehouden waarin onder andere is vermeld.

- hoeveel eieren de ouders gemiddeld hebben gelegd;
- hoeveel eieren zijn er uitgekomen;
- hoeveel vogels zijn er groot gebracht;
- hoeveel zijn er door de jeugdruiter heen gekomen.

Dit zijn zo'n beetje de verborgen eigenschappen die je via een goede stamboom te weten kunt komen.

Want verlies één zaak nooit uit het oog, kleuren zijn erfelijk, maar eigenschappen ook.

Vogels met goede eigenschappen geven ook jongen met goede eigenschappen.

Als je met deze wetenschap op pad gaat

maak je een goede kans om met een goede en gezonde vogel thuis te komen. Toch geloof ik dat de beste vogelkenner ondanks de kennis die hij bezit, toch wel eens met een kneusje thuis komt, want honderd procent garantie heb je nooit.

De laatste en één van de belangrijkste waarschuwingen is, koop nooit vogels bij iemand die japanse meeuwen heeft, want je wordt gegarandeerd in de maling genomen, je hebt geen natuurbroed.

De verhalen van, nu meneer deze komen niet onder de meeuwen vandaan maar zijn natuurbroed, ken ik onderhand wel. Dus koop alleen natuurbroed en met goede eigenschappen, dan alleen kun je een goede en sterke stam opbouwen. Besluit je tot het kopen van gould's, breng ze dan zo snel mogelijk over naar de eigen afdeling.

Houdt ze vijf tot zes weken apart, dus niet bij de eigen vogels in het hok, om te voorkomen dat ze eventuele besmetting over kunnen brengen.

Tevens geef ik elke nieuw aangekochte vogel één druppel anti-luchtpijpmijt in de nek.

Vroeger kocht ik namelijk eens een gouldamadine die op het eerste gezicht gezond was. Ik had geluisterd naar de ademhaling, deze was zonder piepende bijgeluiden, ook waren de andere vogels waar deze vandaan kwam kerngezond en toch na ongeveer een week of vijf kreeg deze vogel last van de niesziekte, zo ook de andere vogel die bij hem zat. Sindsdien geef ik elke nieuw gekochte vogel een druppel in de nek.

Dus nog even op een rijtje:

1. niet op een markt kopen.
2. zelf gaan kijken.
3. heldere hokken.
4. frisse vogels.
5. letten op de pootjes.
6. de vogel in de hand nemen.
7. uitgebreide stamboom.
8. altijd natuurbroed kopen.

Waarom geen meeuwen gebruiken

Mijns inziens zijn hier de problemen ontstaan, of zoals u wilt, hier is de vogelliefhebber de fout ingegaan. Zoals ik al schreef, niet alleen de kleuren zijn erfelijk, maar ook de eigenschappen. Ik zal dit proberen duidelijk te maken.

Je koopt een stel gouldamadinen om er mee te kweken, maar mislukking op mislukking, ook met een andere man geprobeerd om een goed koppel te krijgen, maar nee hoor geen resultaat.

Ten einde raad, de jappen erbij gehaald, want zegt men, zie je wel je kunt niet zonder, het zijn probleem vogels. Wat ge-

beurt er nu, de gould's leggen eitjes en deze worden uitgebreed door de japanse meeuwen. De eigenschappen die de twee ouders hebben, worden doorgevoerd in de jongen. Wat krijg je door de jaren heen, een vogelsoort die niet meer in staat is te broeden, laat staan om de eigen jongen groot te brengen.

Nog een gevaar hieraan verbonden is, dat jongen die door japanse meeuwen zijn grootgebracht erg moeilijk te paren zijn met eigen soortgenoten welke natuurbroed zijn, zij voelen zich meer aangesproken tot de japanse meeuwen. De oorzaak hiervan is de zogenaamde inprentingsperiode die een vogel meemaakt bij zijn pleegouders.

Tijdens de eerste levensdagen, dit kan variëren tot plusminus vijftig dagen, neemt het jong verschillende eigenschappen over die bij japanse meeuwen wel aanwezig zijn en bij hun eigen soort de gouldamadinen niet. Een omvangrijk en kostbaar onderzoek door Immelmann, heeft dit aangetoond.

Dan zijn er nog lieden, want vogelliefhebbers kan ik deze niet noemen; die gaan de gouldamadinen als legkip gebruiken.

Ik heb gelezen dat men in staat was om tien en meer nesten met eieren per jaar van de gould's af te nemen, je zult die jongen maar kopen.

Waarlijk zit Nederland vol met deze gouldamadinen. Wat kun je van deze vogels verwachten, dat zijn echte probleemvogels.

Het komt ook wel voor dat door mutaties kweken slechte vogels op de markt komen, want men vergeet meestal de eigenschappen uit het oog, de mutatie wordt dan belangrijker, men moet zonnig prijzen winnen.

U begrijpt wel na dit stukje dat ik een fervent tegenstander ben om de hulp van pleegouders in te roepen. Ik laat de natuur zijn werk doen, dus natuurlijke selectie.

In de natuur schakelt een vogel met slechte eigenschappen zichzelf onmiddellijk uit, omdat er geen voortplanting plaats vindt.

Zijn gouldamadinen zwakke vogels

Nee; gouldamadinen zijn geen zwakke vogels, ze zijn zwak gemaakt.

Hier heeft de vogelliefhebber ook een fout gemaakt, men is vergeten de gould's te acclimatiseren. Als men hier lektuur over leest denk je wel eens bij je zelf, wat zijn ze nu aan het doen, vogels aan het kweken of warme broodjes aan het bakken.

Gould's kweken bij een temperatuur van

25°C en hoger komt nog veelvuldig voor, waarom toch eigenlijk. Zet de thermostat in de broedafdeling en de voliëre toch lager.

De temperatuur is bij mij in de broedafdeling 14°C tot 18°C en heb nog nooit één vogel gehad met legnood. Wat mij opviel dat als er eieren uitgekomen waren, de ouders een paar dagen langer op het nest blijven om ze warm te houden. Zo zie je maar, de natuur past zichzelf aan.

Buiten de broedtijd om gaat de thermostat naar 13°C en zonder problemen, de vogels vegeteren echt niet bij deze temperatuur, ze zijn gewoon levenslustig.

Dan heb ik in de grote voliëre een aantal gould's zitten waarin de temperatuur 10°C is, deze vogels kunnen overdags naar buiten, dat doen ze regelmatig, ook 's winters.

Tijdens de winter van 1985 - 1986, met temperaturen overdag van -15°C, zaten de Gouldamadinen in de sneeuw, uiteraard niet de hele dag, maar ze vlogen toch regelmatig in en uit.

Tijdens die winter kreeg ik een vogel importeur op visite uit Canada, die had gehoord van een kennis van mij dat ik Gould's buiten had zitten. Zijn antwoord was, dat bestaat niet. Toen hij bij mij kwam en de Gouldamadinen zag zitten stond hij sprakeloos.

Zelf heb ik van meerdere vogelliefhebbers gehoord die dit deden.

Een bekende Gouldamadinen kweker uit Californië, een zekere hr. Anderson, had een groep van meer dan honderd Gould's in een buitenvoliëre, waarvan een gedeelte was overdekt.

Deze Gould's ondergingen een temperatuur van -9°C 's nachts, terwijl de temperatuur overdag weer boven het vriespunt kwam, gedurende deze winter werden geen sterfgevallen waargenomen.

Begin ook uw Gouldamadinen eens te acclimatiseren. Durft u het niet aan; begin dan met jonge vogels in het voorjaar, dan heb je een lange aanloop naar de winter. U zult zien dat u over twee jaar ook Gould's in de sneeuw heeft zitten.

Spitsstaartamadinen, binsenastrilden, deze vogels noemen we toch ook niet hoogtropisch meer, over zebra-vinken maar niet te spreken.

Dus één advies kweek geen couveuse vogeltjes maar bouw een sterke stam op met weerstand ook tegen de kou. Stop de vogels ook niet vol met vitaminepreparaten, dit is ongezond voor de vogel.

Een vogel krijgt, als wij hem de goede voeding verstrekken, via de voeding genoeg vitaminen naar binnen. Een vogel volgestopt met vitaminen heeft zelf geen natuurlijke weerstand meer.

J. Knoop

Over zangkanaries

Wij, de jonge zangkanaries, zijn een opgroeiende nieuwe generatie en van ons wordt verwacht dat wij tijdens het eerstvolgende tentoonstellingsseizoen kampioen worden. Van onze vaders en andere familieleden hebben we al gehoord wat er van ons wordt verwacht en dat is soms wel eens beangstigend.

In eerste instantie moet je het vermogen bezitten om aan alle eisen die aan de zangtoeren zijn gesteld te voldoen, maar je moet ze ook nog eens kunnen brengen. Onze zussen hebben het wat gemakkelijker want zij hebben bij hun geboorte niet het genetisch vermogen om te zingen meegekregen. Ook de jonge mannen die de diepte en de volheid van de toeren niet kunnen halen, vallen af, ze zingen wel aardig maar om kampioen te worden moet je wel meer in je mars hebben. Weer anderen hebben een soort spraakgebrek en zij kunnen dan bepaalde toonstukken niet goed uitspreken. Soms komt dit wel doordat de ouders het verkeerd voorzingen.

Al met al, je bent dus zo maar geen topzanger al denken sommige baasjes van ons dat wel!

Er zijn ook andere factoren die een wedstrijd bepalen. Africhting en begeleiding van ons speelt ook een grote rol. Een goede voorzang van beschaafde ouders heeft een voordeel. Je leert dan de juiste uitspraak van de toeren zonder ruw geschreeuw. Wij mogen dan ook niet naar andere vogels luisteren, liever gezegd we mogen ze beslist niet horen want dat beïnvloedt onze studie.

Wij worden ook wel de operazangers onder de vogels genoemd. Evenwel, wij hebben ook niet altijd zin om te zingen, net zo min als mijn baas die ik ook niet altijd even aardig vind. Ook hij is soms wel

eens wat humeurig, nou dat hebben wij dan ook. Op die momenten zou ik hem ook wel eens voor een keurmeester willen zien zitten. Ja, ook zo iets. Kom je bij een keuring in een klein kamertje terecht met vier familieleden en we krijgen dan een half uurtje de tijd om te zingen voor zo'n vreemde figuur. Het is toch om doodzenuwachtig van te worden? Sommige van onze soortgenoten kunnen dat niet aan en zingen maar enkele toertjes of helemaal niet en dit dan weer tot groot ongenoegen van onze baas. Veelal hebben we het geluk dat de schuld niet op ons wordt geschoven, maar op de organisatie of op de keurmeester. Maar, als ze toch op ons mopperen, dan vergeten ze wel eens dat wij ook maar gewone vogels zijn die plotseling in een vreemde omgeving worden gebracht met vele andere soortgenoten en allemaal even nerveus. Het geschreeuw is soms niet van de lucht en je hoort zoveel andere vreemde geluiden dat je soms je eigen repertoire vergeet. Neem maar eens dat geschreeuw van parkieten, je schrik je als zankanaries wezenloos.

Na de inschrijving wordt je in een kast gezet tussen vele soortgenoten met vaak andere zangstructuren. Ook daar moet je aan wennen. Als 's avonds het licht uitgaat zijn er altijd van die zenuwlijders die nog blijven piepen of van de ene stok op de andere trachten te springen hetgeen in het donker bepaald niet eenvoudig is. Het kost je allemaal wel je rust, thuis hadden we al lang geslapen. Ook het voedsel wat we op een tentoonstelling krijgen is vaak anders dan thuis. Kortom, allerlei factoren die tot een wat minder goede prestatie kunnen leiden. Denk daar allemaal eens aan!

HW

493

SPREEUW

Tekst: prof. dr. Anthonie Stolk
Foto's: A. de Bruijn, A. Stolk en H. Lacey.

De spreeuw *Sturnus vulgaris* is zeker niet al te kieskeurig wat zijn woongebied betreft. Vrijwel alle gebieden die hem voldoende nestelmogelijkheid geven, worden door hem bewoond. In dit verband kunnen open boomrijke landschappen worden genoemd met lanen, oude tuinen en boomgaarden. Oude bomen met nestelholten zijn absoluut vereist en dit is de reden dat hij als regel niet in Zuidelijk Flevoland broedt. Voor het overige kan hij zo goed als overal in ons land worden aangetroffen. De spreeuw broedt in de bergen nog tot 1350 meter hoogte.

Het nest wordt in boomholten gebouwd. Spechtholten zijn in dit opzicht goed te gebruiken. Geen wonder dan ook dat zo'n holenbroeder zich ook in nestkasten en onder dakpannen thuisvoelt. Andere holenbroeders worden van het nest gejaagd om zelf de holte in beslag te kunnen nemen.

Door het mannetje wordt de nestplaats uitgezocht. Het nest wordt slordig gebouwd en bestaat uit een onderlaag van vezels, gras- en strohalmen. Voor de bekleding worden veertjes en dunne halmen gebruikt.

Het mannetje brengt het materiaal voor de onderbouw aan. Het nest wordt na de paarvorming door het vrouwtje verder afgebouwd en met zacht materiaal bekleeft. Het mannetje brengt niet alleen nestmateriaal aan, maar merkwaardigerwijs vóór de verloving ook narcissen, viooltjes, sleutelbloemen en crocussen. Eventueel worden deze op een gegeven moment ook weer verwijderd. Na de ver-

loving brengt het mannetje dorre bladen, grashalmen en twijgen aan, alsmede stukjes schors, papier en ander materiaal. In de zeventiende eeuw waren spreekwepotten bekend en als de nood aan de man kwam, werden de vogels uit die potten door de mensen geconsumeerd.

Het legsel bestaat uit vijf tot zes (eventueel vier tot negen) effen lichtblauwe tot blauwgroene eieren. Het broeden begint als het legsel compleet is en duurt elf tot dertien dagen.

Het broeden wordt door het mannetje en vrouwtje om beurten gedaan. De partners wisselen elkaar af, terwijl in de nacht alleen het vrouwtje broedt. De jongen komen na twaalf tot dertien dagen uit.

De jongen worden eveneens gezamenlijk drie weken lang door beide ouders verzorgd. De eerste tien tot vijftien dagen wordt het vuil van de jongen door de ouders uit het nest verwijderd, maar bij overvloedige muggelarvoeding kunnen de uitwerpselen vloeibaar blijven en dan komen de jongen in hun eigen vuil

om. Ook later kan de hygiëne in de broedholte te wensen overlaten, namelijk wanneer de jongen het vuil met hoog opgeheven achterste door het vlieggat naar buiten trachten te spuiten. Zijn de jongen nog klein, dan worden ze overdag tussen de voedingen door gekoesterd. In de nacht wordt dit alleen door het vrouwtje gedaan. Is dit niet meer nodig, dan zoeken de oude vogels de gemeenschappelijke slaapplekken weer op.

Na ongeveer drie weken verlaten de jongen het nesthol en kunnen dan al wat vliegen. Per jaar kunnen twee broedsels worden geproduceerd.

Er is een geval bekend van een spreekmannetje dat met drie vrouwtjes had gepaard en deze alle drie hielp met het grootbrengen van de jongen. Omgekeerd is ook waargenomen dat een vrouwtje twee mannetjes had. Verdediging van een echt broedterritorium tegen soortgenoten komt eigenlijk niet voor. Alleen bij de broedholte zelf worden indringers afgeweerd.

Zomaar ergens op de grond kan een los ei worden gelegd, wat bij spreekuilen vaker schijnt voor te komen dan bij andere vogels.

Het menu van de spreekuilen blijkt zeer uitgebreid te zijn. Door deze veelzijdige alleseter wordt zowel dierlijke als plantaardige kost gegeten: insecten (muggelarien vooral, kevers, mieren, libellen, vlinders en rupsen, die van de wintervlinder en eikebladroller bijvoorbeeld). Bij hoge uitzondering worden ook hagedissen en vissen gegeten. Behaarde rupsen zoals die van de beeruivlinder worden eveneens geconsumeerd. Van het

usel

De /

plantaardig voedsel kunnen vooral de volgende vruchten en zaden worden genoemd: kersen, aal-, vlier- en kruisbessen, frambozen, lijsterbessen, druiven, rotte appels, rijpe peren, dadels, druiven, moerbeien, sla, erwten, graan, onkruidzaden en veel andere. De samenstelling van het voedsel kan sterk variëren, afhankelijk van het seizoen en de omstandigheden.

Het grootbrengen van jonge spreeuwen kan met vochtig mengvoer, vlees, regenwormen en verse mierenpoppen geschieden. Verschuivingen in de trekbewegingen blijken ook door verschillen in het voedselaanbod te kunnen ontstaan.

Bij het voedselzoeken is het zogenaamde gapen een karakteristiek verschijnsel. Daarbij wordt de snavel gesloten in de grond gestoken, terwijl na opening daarvan een holte ontstaat, waarin naar voedsel kan worden getast en gezocht. Uiteraard is dit in een kooi niet mogelijk, maar de instinctieve drang uit zich dan doordat de vogel de snavel in de lucht opent en er bijvoorbeeld de zitstok mee aanraakt. Wij hebben hier met een aangeboren gedragswijze te doen, die ook bij binnenshuis grootgebrachte spreeuwen voorkomt. Gaan deze voedsel zoeken, dan steken ze bij voorkeur in spleten in de vloer. Houdt men hen een gebalde vuist voor, dan proberen ze onmiddellijk de snavel tussen de gesloten vingers te wringen.

Dat spreeuwen bij voorkeur in troepen leven, valt vooral bij de gewone spreeuw op. Overdag gaan ze uit elkaar om voedsel te zoeken, maar tegen de avond beginnen alle spreeuwen uit de buurt zich

op de slaappleaatsen te verzamelen. Daarbij komen de vogels in kleine groepjes aan om zich bij de reeds aanwezige spreeuwen te voegen. Telkens weer vliegen troepen op, terwijl de nieuw aangekomenen zich erbij voegen. Op die manier worden de groepen vliegende spreeuwen tegen de avond voortdurend groter. Zo kunnen wolken van duizenden dieren ontstaan, die als een reusachtige rookwolk rondwalmen, waarbij de dieren zich beurtelings verspreiden en verdichten.

Algemeen bekend is het zogenaamde formatievliegen van de spreeuwen, waarbij honderden exemplaren kunnen wend en keren met de precisie van exercerende militairen. Het kan ook gebeuren dat alle spreeuwen onmiddellijk naar de slaappleaatsen vliegen in groepjes van drie tot twaalf. Het verzamelen kan ook in bomen plaatsvinden, waarbij de dieren een luidruchtig koor vormen, waarvan het geluid nog het beste als murmelen kan worden omschreven. Het gekwetter kan plotseling stoppen en een seconde later vliegt de wolk gelijktijdig op. Merkwaardig is dat de laatste vijf of zes vogels terugkeren en weer beginnen te zingen. De rest blijft rondvliegen totdat de hele groep langzaam maar zeker weer naar de boom is teruggekeerd. Dan houdt het gekwetter weer op en gaat de hele zwerm weer de lucht in. Onmiddellijk keren de achterste vogels terug en dit alles herhaalt zich soms wel zes maal totdat alle spreeuwen uit de omgeving op de slaappleaats verenigd zijn. Het ligt voor de hand dat hiervoor een perfect communicatiesysteem vereist is, maar tot op heden

heeft men alle details hiervan nog niet kunnen ontdekken. Een uitgestrekt veld van onderzoek ligt hier nog volkomen braak.

Zeer grote zwermen worden in zomer en najaar gevormd. Kunnen in wijn- en boomgaarden neerstrijken en grote schade aanrichten.

De spreeuw is een gedeeltelijke trekvogel, waarvan de noordelijke populaties naar West- en Zuid-Europa trekken. De voorjaartrek is van februari tot maart, de herfsttrek van september tot oktober. De jonge dieren trekken van juli tot augustus. In kooi en voliëre blijken spreeuwen in de trekperiode bijzonder onrustig te zijn.

In vocaal opzicht zijn spreeuwen bijzonder bekwaam. Naast hun eigen zang kunnen ze uitstekend geluiden nabootsen (het kraaien van een haan bijvoorbeeld, het kakelen van kippen, de melodieuze roep van een wielewaal). Hoort men in de stad een onzichtbare meeuw of wulp, tien tegen één dat het een spreeuw is. De misleiding op geluidsgebied gaat zelfs zover, dat bijvoorbeeld een fonteintje in een tuin kan worden geïmiteerd. Draait men het kraantje dicht, dan gaat het geluid gewoon door en blijkt het van een spreeuw afkomstig te zijn, die het klateren van water imiteert. Een ander opmerkelijk voorbeeld betreft het vellen van bomen met een motorzaag. Tijdens de lunchpauze van de houtzagers hoorden deze het karakteristieke geluid van dit gereedschap, gevolgd door onsamenhangende geluiden die nergens op leken, totdat men zich realiseerde dat een spreeuw voor dit alles verantwoordelijk was: niet alleen het geluid van de zaag, maar ook dat van de vallende boom, het geruis van de schurende takken, gevolgd door het gekraak waarmee de boom op de grond terecht kwam. Ongetwijfeld zijn bij dit imiteren verschillen te onderscheiden. Al met al kunnen de geluiden van spreeuwen worden onderverdeeld in fluiten, kwetteren, sissen, snateren, ratelen, klappen, smaken, piepen, kraken.

De Nederlandse naam spreeuw is van de korte lokroep **spreen** afkomstig. Bekend is het karakteristieke vuurpijlgeluid; een luid en dalend **piuu-err**. Een energiek **tsjritsjri** wordt gehoord bij de achtervolging van een rivaal en zal zo iets betekenen als: en nu wegwezen. De schrik- of waarschuwingsroep is een luidruchtig **brrrch**, een **reeh** of een **spet spet**.

In gevangenschap leert de spreeuw gefloten wijsjes na te bootsen en zelfs woor-

den na te zeggen, tot zelfs zeventig toe. Het vrouwtje zingt niet zo langdurig als het mannetje en minder luid.

Spreeuwen slapen op het platteland in een boomgroep, waar de ondergrond dan met de uitwerpselen wordt bevuild. Een dorpskerktoren blijkt hiervoor eveneens hun belangstelling te hebben. Op die manier bleken de spreeuwen overal slaappleatsen te hebben, totdat ze aan het eind van de vorige eeuw in de steden gingen slapen. In 1894 werd dit voor het eerst geconstateerd. Momenteel kan in elke grote stad wel een aantal grote spreeuwenslaappleatsen voorkomen. Die bij het Tropenmuseum in Amsterdam waren jarenlang berucht, omdat een voetganger moeilijk onbevlekt kon passeren. Momenteel gaan de spreeuwen ook meer en meer slapen in dakgoten en op raamkozijnen. In Londen streken op de grote wijzer van de Big Ben eens zoveel spreeuwen neer, dat de klok stil bleef staan. Om grote zwermen spreeuwen weg te houden heeft men alle mogelijke middelen geprobeerd, maar tot een overtuigende oplossing is men in dit opzicht nog niet gekomen.

De spreeuw komt in het grootste deel van Europa en West- en Centraal-Azië voor. Hij is ingevoerd in Noord-Amerika, Nieuw-Zeeland en Australië. In Amerika heeft de spreeuw de meest opzienbarende uitbreiding gehad. Eerst mislukte de import, maar later ging het beter. In 1890 werden er zestig vrij gelaten in het Central Park te New York. In 1891 volgden nog eens veertig. In 1948 had de spreeuw zich al over de hele USA uitgebreid, met inbegrip van de kust van de Stille Oceaan. Momenteel is de verspreiding tot in Mexico en Canada doorgestaan.

Het ligt voor de hand dat men met dat importeren het nut voor land- en tuinbouw voor ogen had. In Amerika had men in de twintiger jaren in dit opzicht een onderzoek ingesteld. Spreeuwen eten veel ongedierte en moeten daarom in het algemeen nuttig worden genoemd. Ze veroorzaken daarentegen ook last door bessenstruiken kaal te roven en de grond onder de slaappleatsen in ernstige mate te bevuilen. Ze scharrelen het grootste deel van het jaar op geploegd land en grasland rond om maden te zoeken en vooral ook de bijzonder schadelijke draadworm. Tussen het vee wordt ook op insecten gevoeraagd. De spreeuwen scharrelen dan tussen de hoeven rond en de daardoor opgejaagde insecten hebben geen enkele kans. Zacht

fruit wordt ook gegeten, terwijl in najaar en winter grotendeels van bessen wordt geleefd. Al naar de beschikbare oogst doet men zich aan lijster-, taxus- of vlierbessen tegoed.

Onmiskbaar hebben spreeuwen succes in de verspreiding over een nieuw gebied en het snel opbouwen van grote populaties. Grotendeels is dit te danken aan hun agressiviteit en hun groot aanpassingsvermogen wat de nestkeuze betreft. Andere vogels worden vaak bij de voertafeltjes weggejaagd. Het familieleven is hecht en ongetwijfeld speelt dit hierbij ook een rol. Door de spreeuwen worden de jongen bijzonder doelmatig beschermd en opgevoed. Valt een roofvogel een groep volwassen spreeuwen aan, dan wordt hij onmiddellijk van de wijs gebracht als de hele troep als een dichte wolkende massa naar hem opstijgt, zodra hij op het toneel verschijnt. De spreeuw is in de volière te kweken. Zijn de jongen uitgekomen, dan kan men de vogels vrijlaten, zodat door henzelf het benodigde voedsel kan worden gezocht. Nog beter is het kweken in een in de tuin opgehangen nestkast. Met een beetje goede wil is hieraan heel wat plezier te beleven. In de meeste gevallen wordt zo'n spreeuwenkast aanvankelijk door mussen bezet, maar op een gegeven moment claimt zo'n spreeuwemantje zijn rechten en moeten de mussen hun onrechtmatig bezit op staande voet verlaten.

Met het liefdesliedje worden elk jaar nieuwe vrouwtjes gelokt. Het spreeuwemantje weet wel van doorzetten, want na het lopen van enige blauwtjes wordt altijd wel een vrouwtje gevonden, dat het nest bezoekt. Dit wordt dan grondig geïnspecteerd en bij een positief resultaat vindt gewoonlijk de paring plaats en daarmee is het seizoenhuwelijk gesloten. De jongen hebben heel wat voedsel nodig: in vier tot vijf dagen wel een kilogram wormen. De ouders moeten dan ook erg hun best doen om de jongen met wormen, slakken en insecten te voeden. Een naaste verwant is de purperglanzende zwarte spreeuw *Sturnus unicolor* van Westelijk Noord-Afrika, Sicilië, Sardinië, Corsica en het Iberisch Schiereiland. Wordt door enige deskundigen als ondersoort van de gewone spreeuw beschouwd en niet als een echte aparte soort. Is ook in het rustkleed weinig gevekt.

Op de grond loopt de spreeuw bedrijvig rond. Hijs niet als de ongeveer even grote lijsters en merels.

Als gevolg van slijtage verdwijnen bij de spreeuw in de winter de witte veertoppen, waardoor de fraaie metaalglans van de veren zichtbaar wordt. In de lente worden de winterveren geruid. Het fraaie winterkleed ontstaat niet door rui, maar door slijtage. In de zomer is de vrij lange snavel geel, maar in najaar en winter wordt deze donkerder van kleur.

Het broedkleed van de spreeuw is zwart met een weerschijn van blauw, groen en purper. Het najaarskleed is opvallend wit gestippeld. De vleugels zijn puntig en de staart is kort.

Jonge spreeuwen zijn bruinachtig en in de eerste winter ruïen ze tot een gespikkeld verenkleed met een bruine kop. In diezelfde tijd krijgen ook de ouders een verenkleed van witte spikkels op een donkere wat glanzende ondergrond. Bij het vrouwtje blijken de stippen wat groter dan bij het mannetje te zijn. De witte punten van de veren zijn tegen de lente wat afgesleten, zodat de volwassen vogels er zwartachtig uitzien. In zijn broedkleed is de spreeuw een uitgesproken fraaie vogel. Al met al is de spreeuw één van de meest succesvolle vogelsoorten.

Wat de leeftijd van de spreeuw betreft wordt drie jaar zelden overschreden. Gemiddeld bedraagt de leeftijd ongeveer 1.2 tot 1.4 jaar. Uitzonderingen komen voor, want er worden geringde exemplaren van negentien tot twintig jaar aangetroffen. Uilen en roofvogels leven voor ongeveer vijf procent van spreeuwen. Verder eisen katten en mensen hun tol. In een enkele nacht werden in de omgeving van Verona (Italië) met netten 24 000 spreeuwen voor de consumptie gevangen. De spreeuw was tegen het einde van de vorige eeuw in West-Europa plaatselijk nog vrij zeldzaam, maar sindsdien is hij voortdurend talrijker geworden. Echt een soort die door bepaalde omstandigheden enorm in de lift zit. Voor een deel is de toename te danken aan het feit dat steeds meer nestkasten in gebruik worden genomen, maar vooral ook hieraan dat op en aan de woningen meer nestmogelijkheden worden gevonden.

De schadelijkheid van de spreeuw heeft de mens uiteindelijk aan zichzelf te wijten. Deze is namelijk een gevolg van de geweldige uitbreiding van de populaties. In de omgeving van Hamburg wordt bij de zomere spreeuweninvasies gemiddeld tien procent van de kersenooft vernietigd. Nog groter overlast in de olijfstreken en wijnbouwgebieden van

De
sel

Eigen kweek spreeuw; een schitterende vogel. De spreeuw is het beste paarsgewijs in een vlucht te houden zonder dat daarin andere vogels aanwezig zijn. In een kooi worden ze vaak snel te vet. Als voedsel geven we ze universeelvoer vermengd met bessen van het seizoen, meelwormen en andere wormpjes en levende insecten. Ze nemen ook graag een bad dus dagelijks vers bad- en drinkwater mag niet ontbreken. Voor de kweek hebben ze een ruime nestkast nodig en veel nestmateriaal. De jongen worden de eerste dagen door de oudervogels gevoerd met insecten. Jonge vogels ringen we met 3.5 mm ringen.

Noord-Afrika, wanneer de vogels daar in grote aantallen arriveren.

Het verdrijven van spreeuwen uit boomgaarden en steden is op alle mogelijke manieren geprobeerd: vuurwapens, vergif, ratels, luidsprekers, flikkerlichten, vallen, netten, donderbussen en vogelverschrikkers. Echte successen werden eerst geboekt met methoden die op wetenschappelijk onderzoek waren gegrond, zoals het laten horen van de aangeboren schrik-, angst- en waarschuwingsroepen van de spreeuw, alsmede bepaalde optische effecten. Dit neemt niet weg dat de spreeuw door de bosbouwer toch wordt gewaardeerd, omdat hij jacht maakt op de eikebladroller en andere schadelijke boominsecten en door de landbouwer toch wordt gewaardeerd, omdat hij de larven van de langpootmug vernietigt. Laten wij bij dit alles vooral niet vergeten, dat de spreeuw een geliefde voorjaarsbode is voor de vele natuurvrienden, die voor hem en hun eigen genoegen de nestkasten ophangen.

Spreeuw in broedkleed met in de nestkast sperrende jongen.

Het Kweken van Krekels . . .

Voor insectenetende vogels, zoals Japanse nachtegalen, zilveroor-nachtegalen, ceder pestvogels en gaaien enz., zijn krekels een prima voer waarmee ze bijzonder goed hun jongen groot brengen.

Om deze krekels in de handel te kopen, wordt een nestje jonge Japanse nachtegalen wel wat kostbaar, maar heeft men in de binnenkooi nog wat ruimte over dan zijn de krekels vrij gemakkelijk zelf te kweken.

Ik ben zo te werk gegaan: Eerst heb ik glazen bakken gemaakt met een houten bodem.

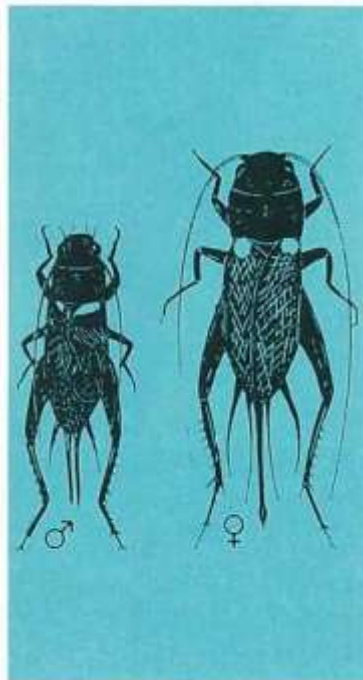
Maakwijze: Op de houten bodem, heb ik dunne latjes gemaakt zodat er precies een glasplaatje tussen kan, dit rondom. Siliconenkit er ingespoten en de glasplaatjes er in gedrukt. Ook de opstaande zijden van de glasplaatjes ingelijmd met siliconenkit en zo krijgt men een glazen bak die niet duur hoeft te zijn.

De bak is groot: Bodem 40 x 30 cm, hoog 30 cm.

Boven in de hoeken lijm ik een glazen driehoekje van 3 x 3 cm, hierop kan dan het deksel liggen.

Als verwarming gebruik ik normale lampen, 2 stuks per bak, van 60 watt in serie geschakeld dan gaan ze jaren lang mee omdat ze niet steeds op volle sterkte branden.

Om de warmte langer vast te houden, heb ik deze met gipswachtels omwonden zo is het net een donkerstraler. De lampen worden door een thermostaat geschakeld.

Bij het kweken van krekels is een temperatuur van 28 à 30 graden vereist. Als bodembedekking gebruik ik houtkrullen, deze zorgen dat de kweekbakken mooi droog blijven. Ik heb een kast gemaakt waar 4 van deze bakken in kunnen en deze kast geïsoleerd met tempex.

Hoe te kweken:

Men koopt een bakje krekels in de handel of je haalt wat bij een vogelliefhebber die ook krekels kweekt. Dit laatste raad ik aan omdat deze mensen ook al ervaren zijn in de kweek.

Zet deze krekels in één van de kweekbakken, en plaats in de kweekbak ook een bakje bloemenaarde. Deze aarde moet dagelijks vochtig worden gehouden. In dit bakje met aarde zullen de volwassen krekelvrouwtjes hun eitjes leggen. De vrouwtjes zijn duidelijk te herkennen want aan de achterzijde van hun lichaam zit een legboor van ± 2 cm lang.

Hiermee boren ze in de aarde en leggen daar enige honderden eitjes. Wanneer nu dit bakje voldoende vochtig wordt gehouden en de temperatuur rond de 30

VOGEL '89

meer dan 8000 vogels in honderden soorten.
De **GROOTSTE VOGELSHOW VAN NEDERLAND**
Van 12 t/m 15 januari 1989
in **HET TURFSCHIP te BREDA**
Een échte NBVV-show, altijd nieuw, boeiend en leerzaam

Geopend

donderdag 12/1 van 11-18 uur
vrijdag 13/1 van 10-18 uur
zaterdag 14/1 van 10-18 uur
zondag 15/1 van 10-17 uur

graden blijft, zullen de eerste eitjes die zijn gelegd al na tien dagen uitkomen. Om niet alle jonge krekels in de kweekbak te krijgen, zet ik na tien dagen dit bakje met bloemenaarde, wat inmiddels goed gevuld is met eitjes, in een lege glazen bak met een temperatuur zoals vermeld, en dan beginnen de krekeltjes uit te komen. Het zijn dan net speldeknojjes. Als ze goed worden verzorgd zullen de krekels na ± 6 weken een lengte bereikt hebben van $\pm 1\frac{1}{2}$ cm, wat een mooie maat is om te voeren.

Zo heb ik 4 glazen bakken en zet ik geregeld opnieuw een bakje bloemenaarde in de kweekbak. Bij overbevolking in deze kweekbakjes heb ik nog een glazen bak staan van 100 x 50 x 50 cm, geïsoleerd en verwarmd. Hierin zet ik dan iedere keer de grootste jonge krekels, die dan nog beter groeien en vanuit deze grote bak voer ik ze aan mijn vogels. In de bakken gooi ik papieren zakjes hierin zullen ze zich verschuilen en zo kan ik door deze papieren zakjes over te brengen in de grote bak ze gemakkelijk verplaatsen.

Het uitvangen om te voeren in de volière doe ik ook door middel van deze papieren zakjes. Hiervoor heb ik een emmertje van ± 3 liter inhoud, met in de bodem en net daar boven in de zijkant gaatjes van 5 mm doorsnede. Schud ik nu zo'n zakje in dat emmertje leeg dan zullen alle te kleine krekeltjes door deze gaatjes weer terug kruipen in de bak en de maat die ik wil voeren blijven in dat emmertje achter. Om in de volière de krekels niet te laten ontsnappen, heb ik hier ook glazen bakken geplaatst waar ik ze in doe en b.v. de nachtegalen komen zelf de krekels wel uit deze bak halen om ze aan hun jongen te geven. Aan een nestje japanse nachtegalen of zilveroren van 'n week oud, voer ik gemiddeld zo'n 150 krekels per dag. Het voordeel is dat ze dan naar behoefte kunnen voeren.

Het voedsel voor de krekels:

Als belangrijkste punt van voedselcieren, denk ik dat hoe gezonder deze zijn, ik ook gezonde jonge vogels zal krijgen. Mijn krekels krijgen eivoer toegediend. Op mijn krekkelbestand is dit een boter-

kuipje voor $\frac{3}{4}$ gevuld met als extra 10 druppels vitamine A erbij.

Dagelijks vers groenvoer b.v. sla of bloemkoolblad. In groenvoer zit ook veel vitamine A. Het groenvoer kan men ook in de natuur gaan zoeken b.v. brandnetels of dovenetel enz. Het groenvoer en eivoer dagelijks versen, anders gaat dit schimmelen en worden de bakken te vochtig.

Zet ook een fonteintje met water in de bakken. Wel moet dan het drinkgaatje worden opgevuld met spons daar anders de krekels zullen verdrinken. Het water ook regelmatig versen. Een sneetje brood kan ook worden bijgevoerd. Zorg dat het deksel de bak niet volledig afsluit, zodat het overtollig vocht kan ontsnappen. Wel is het zaak te zorgen dat er geen mieren bij de krekels kunnen komen, want dan zal men er weinig kweken.

Ik kweek met twee soorten krekels in dezelfde bakken. De ene is een grote soort Indische krekels. Deze zijn als ze volwassen zijn 2,5 cm groot en lijken wat grootte betreft op onze meikever. De andere soort is de brandkrekkel en deze zijn als ze volwassen zijn 2 cm groot en slanker van postuur.

Terugkomend op de extra dosering vitamine A. Van vitamine A is bekend dat dit in het lichaam blijft, dus ook bij mijn voedseldieren de krekels. Bij jonge vogels is deze vitamine van levensbelang. Het komt nogal eens voor dat jonge vogels na ± 8 à 9 dagen alsnog dood gaan. Dit komt hoofdzakelijk door een gebrek aan vitamine A. Door de manier van voeren door mij hier beschreven, heb ik van doodgaan van jonge vogels zo goed als geen last.

Ook krijgen mijn vogels nog meelwormen, maar dan alleen de witte poppen en de meelwormen die net zijn verveld en ook mooi wit zijn. Deze meelwormen waarvan ik in een bak van 50 x 30 cm ± 1 kg heb, worden op dezelfde manier gevoerd als de krekels. Wel zeef ik deze meelwormen wekelijks, om de ontlasting te verwijderen. Zorg ook dat de bak met meelwormen droog blijft.

Mart van de Wiel

KALENDER 1988

De Treursijs

Over de hier afgebeelde prachtvinken is al zoveel geschreven, zodat ik maar liever de in Noord-Amerika voorkomende Treursijs – figuurlijk – bij de kop neem. Het mannetje van de "American goldfinch", daar ook wel "wilde kanarie" genoemd, is hier afgebeeld. Het vrouwtje is onopvallend olijfbraun met lichtgele onderdelen, zwarte vleugels en staart. Na de broedtijd ondergaan de vogels een volledige metamorfose en de mannetjes lijken dan erg op de wijfjes. In het voorjaar krijgt het heertje zijn fraaie kleuren terug. Sommige wetenschappers beweren, dat de paartjes in het vroege voorjaar worden gevormd, terwijl ze nog troepsgewijs rondzwerven. Anderen zeggen dat de mannetjes de zwermen eerder vaarwel zeggen en terugkeren naar de broedplaatsen, waar later de huwelijken worden gesloten. Bij voorkeur wordt gebroed in het laagland waar een begroeiing is van wilgen, elzen en meidoorns. Daar zingen de mannetjes uit volle borst om hun territorium aan te geven. Zij steken geen poot uit bij de nestbouw: dat laten ze over aan de dames, die op een hoogte van één tot twee meter in een struik een wieg bouwen van plantevzels, worteldraadjes, korstmossen en haar. De nestkom wordt warm gevoerd met plantepuis. Er komen drie tot zeven blauwwitte eitjes in te liggen, die alleen door "moeders" in een dag of twaalf worden uitgebroed. Inmiddels zorgt haar eega wel dat het haar aan niets ontbreekt. Als de jongen na circa een dozijn dagen uitvliegen, neemt vader ze onder zijn hoede en begint het vrouwtje met de produktie van een nieuw legsel. Dit is echter niet altijd het geval.

Na de broedtijd zwerven deze sijsjes rond in groepjes, die zich in het late najaar uitbreiden tot zwermen van meer dan honderd vogels, vaak in gezelschap van andere kleine vogelsoorten. Sommige groepen trekken zuidwaarts, andere blijven in de buurt van het broedgebied rondzwerven zolang er voldoende voedsel is. Dit bestaat uit diverse zaadjes en vruchtjes.

De zang van de treursijs wordt lang aangehouden, is vrij hoog en zeer melodius en lieflijk. De roep is erg karakteristiek en klinkt als "prtjkkeriee".

Meindert de Jong

Kweek met de Tovi-Parkiet (*Brofogeris jugularis*)

In december 1987 kwam ik in het bezit van twee Tovi parkieten via een importeur. Deze had er acht zitten.

Na veel vergelijkingen gemaakt te hebben, nam ik er twee mee naar huis, hopende op een koppeltje.

In het algemeen is de man wat groter dan de pop, ook de snavel is forser. Hun lengte is 18 cm en ze zijn geheel groen van kleur met een klein oranje vlekje aan de kin.

Een week later ben ik naar dokter Hooimeijer in Meppel geweest om ze te laten sexen.

Ik had geluk, want het bleek dat ik een stel in mijn bezit had. Omdat ik in een oud boekje getiteld "Onze Vogels" gelezen had dat deze parkietjes het nestkastje het liefst zo hoog mogelijk hebben, besloot ik om de vogels ook zo hoog mogelijk te plaatsen.

Ik deed ze in een meterse kooi met daarin een gewoon langwerpige blok. Dit heb ik verdeeld in twee vakken, ze moeten door twee invlieggaten naar binnen.

Na twee weken begon de man de pop te voeren, dit hield ongeveer twee weken aan. Na deze periode waren de vogels steeds in het blok. Het hier in gelegde materiaal (spaanders met turfmoilm) werd heel fijn gemaakt door de vogels.

Hierna kwam er een periode dat ze begonnen te krijsen, dit duurde ongeveer drie dagen. Een dag later werd het eerste ei gelegd. Er werden in totaal zeven stuks gelegd. Het viel me echter op dat de pop begon te broeden na het vijfde ei.

Volgens mijn berekening broeden de vogels niet zo lang, namelijk 21 dagen. Ik was toch wel nieuwsgierig en besloot even in het broedblok te kijken. En inderdaad het eerste jong was uitgekomen. Daarna kwamen er om de dag nog vier

uit, dus vijf in totaal. Twee eieren zijn niet uitgekomen, de jongen zaten dood in de dop. Het laatst geboren jong was helaas vijf dagen later dood, dus ik had er nog vier over.

Deze werden voortreffelijk gevoerd. Ik vulde het zaadrantsoen wat aan met o.a. oud brood geweekt in melk, rozebottel, banaan, rozijnen, krenten en vijgen. Ook deed ik één keer in de week wat honing door het drinkwater, hier waren de vogels wild op.

Na ± drie weken heb ik het eerste jong geringd met een vijf millimeter ring.

Nu is mijn ervaring wel dat de jongen de eerste vier weken zeer langzaam groeien. Als daarna de eerste veertjes doorkomen gaat het wat sneller. Ze blijven ook lang in het blok, ongeveer negen weken. Na het uitvliegen worden ze geruime tijd (2 weken) door de oude vogels bijgevoerd. De jongen lijken als ze zijn uitgevlogen precies op de ouden, alleen iets kleiner. Al met al zijn het zeer gezellige vogels waar je veel plezier aan beleefd, al is de kweek toch wel moeilijk te noemen.

Tekst: I.W. de Jong

Foto: H. Müller

Een paar ir

Tot de spotlijstertimalies behoort ook het uit drie soorten bestaande geslacht *Liocichla*.

***Liocichla phoenicea*, Roodwang timalie.**

Verspreiding en ondersoorten: *L.p.phoenicea*, Oostelijke Himalaya; *L.p.bakeri*, Zuid Assam en Noordwest Birma; *L.p.ripponi*, Oost en Zuid Birma en Noordwest Thailand; *L.p.wellsi*, Zuid Yunnan en Noord Indchina.

***Liocichla steerii*, Steere's timalie.**

Geen ondersoorten, verspreiding Zuid Taiwan.

***Liocichla omeiensis*, Omei timalie**

Geen ondersoorten, verspreiding Omei. Deze soort wordt door verschillende auteurs gezien als een ondersoort van *L.s.steerii*. Tussen beide verschijningsvormen zit nauwelijks enig verschil.

Bovengenoemde timalies zijn zeer nauw verwant aan het geslacht *Leiothrix*, de zilveroor- en de Japanse (Chinese) nachtegaal.

Over de ongeveer 18 cm grote Steere's timalie, publiceerden wij vorig jaar een artikel op pagina 152, dit vanwege enkele geslaagde kweekresultaten daarmee. In dat artikel hebben wij gewezen op de relatief vrij sterke overeenkomst van deze timalie met de nachtegaal en ook waar het de roodwang timalie betreft is die overeenkomst aanwezig. Overigens, de roodwang timalie is ongeveer 24 cm groot waarvan een belangrijk deel wordt ingenomen door de lange staart.

ressante timalies

Tekst: Redactie

Foto's: A. de Bruijn en C. Scholtz/v.d. Hoven

Steere's timalie

Beide timalies zijn bewoners van bosachtige berghelling tot op hoogten van 2000 meter, ze houden zich voornamelijk op in de onderlaag van de altijd groene wouden. Hun voedsel bestaat voornamelijk uit insecten in allerlei stadia en ook wat bessen. Van betrekkelijk zachte plantaardige materialen, stengels, planteworteltjes en vezels, bouwen ze in de dichte struiken een diep komvormig nest. Zowel man als pop zijn daarbij actief.

Een legsel bestaat uit 2 tot 3, ongeveer 29 x 18 mm grote eitjes die een blauwgroenachtige schaalkleur hebben en voorzien zijn van chocoladebruine vlekjes en lijntjes. De eitjes worden beurtelings door man en pop bebroed en de broeduur bedraagt ongeveer 15 dagen. Pas geboren jongen zijn nagenoeg helemaal kaal, slechts een enkel grijsachtig donsveertje tooit de donkerrijkleurige huid. Ze worden door beide oudervogels met voornamelijk levend voedsel grootgebracht. De zang van deze timalies is luid en klinkt welluidend. Uiterlijk is er geen verschil tussen de sexen, man en pop zijn gelijk van kleur en tekening. Gelijk de nachtegaleen zijn het zeer bewegelijke, actieve vogels, erg nieuwsgierig van aard.

In de volière kunnen ze uitstekend worden gehouden, mits die volière maar rijkelijk is beplant met allerlei laagblijvende struiken en heesters, en is voorzien van een droog en tochtvrij nacht-c.q. binnenverblijf waarin door middel van een verwarmingsapparaat gedurende de winter nog voor wat mildere temperaturen gezorgd kan worden. Op zich zijn het best wel sterke vogels, zeker als ze goed geacclimatiseerd zijn.

Hun voedsel dient voornamelijk te bestaan uit levend voer in een zo ruim mogelijke variatie, universeel- en insectenvoer, bessen en wat vruchten zoals bijvoorbeeld een stukje appel of peer etc.. Uiteraard dient ook dagelijks voor vers en fris bad- en drinkwater te worden gezorgd.

Van de roodwang timalies zijn ons geen kweekresultaten bekend, maar gezien de ervaringen die al veel liefhebbers van insecten- en vruchtenetende vogels hebben met de Zilveroor- en de Japanse nachtegaal, recentelijk ook met de Steere's timalie, zullen ook die zeker niet uitblijven. Het hangt er overigens wel van af of ze in de handel worden aangeboden. Soms is dat wel het geval.

Roodwang timalies

Soortvorming en verspreiding bij KOOLMEZEN

De koolmees **Parus major** komt zowel in Europa en Azië voor. In zijn verspreidingsgebied zijn drie groepen te onderscheiden. De ons bekende koolmees die tot het Europese type behoort, heeft een groene rug en een gele buik.

Hij wordt aangetroffen in een brede gordel dwars door Azië heen tot de Amoer. De koolmezen van Iran tot de Soenda-eilanden hebben een witte buik en een grijze rug.

De kleinere Chinees-Japanse koolmees heeft een groene rug en een geelgroene vlek op de hals. Deze vogels paren onderling in het hele verspreidingsgebied, waarbij zich naar het schijnt geen moeilijkheden blijken voor te doen.

door prof. dr. Anthonie Stolk

Alleen in het Amoergebied, waar leden van de Europese groep in contact komen met die van de Chinese groep, heeft tussen deze twee zo goed als geen paring plaats. Een bastaardering werd slechts in uiterst zeldzame gevallen vastgesteld. In dat gebied gedragen beide groepen zich dus als twee verschillende soorten, ofschoon in de totaalpopulatie zowel via de noordelijke verspreidingsgordel alsook via de zuidelijke verbinding een uitwisseling van erfelijke eigenschappen heel goed mogelijk is en daar dan ook algemeen bastaardering voorkomt. Onwillekeurig vraagt men zich af hoe dit verschijnsel is te verklaren. Hebben wij hier inderdaad met twee soorten te doen of niet?

Bezien wij de zaak wat nader, dan blijkt de Europese groep ten zuiden van de Kaspische Zee geleidelijk in de zuidoostelijke groep over te gaan en deze in het gebied van Achter-Indië/Zuid-China in de oostelijke groep.

Alle drie groepen nemen wel deel aan een gemeenschappelijk bestand van erfelijke eigenschappen, maar toch neemt de erfelijke overeenkomst van twee populaties af met het toenemen van de afstand. Dit blijkt ook duidelijk uit de verschillende kenmerken. Nog steeds zijn de erfelijke verschillen echter nog zo klein, dat in de overgangsgebieden een vrije paring tussen dieren van de verschillende groepen tot een vruchtbare voortplanting leidt.

Erfelijke verschillen blijken ook binnen de Euraziatische groep te bestaan. Van Europa uit gezien zijn ze des te groter naarmate men verder naar het oosten gaat. Toch blijven ze binnen het totale noordelijke verspreidingsgebied zo gering, dat een

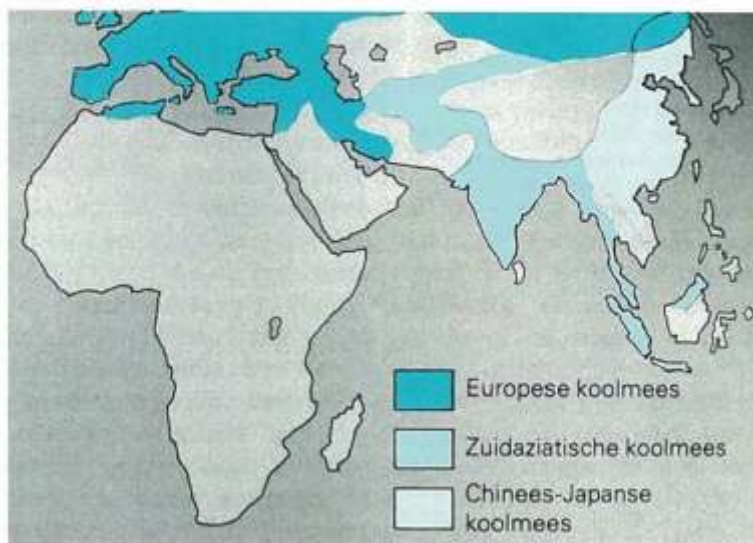
voortplanting van alle koolmezen van deze groep onderling mogelijk is.

In het gebied van de Amoer ontmoeten echter (weer van Europa uit gezien) de noordelijke en zuidelijke verspreidingsgordels van de koolmezen elkaar en nu blijken de erfelijke verschillen van deze beide uitlopers zo belangrijk te zijn, dat er van een vruchtbare voortplanting van hun leden zo goed als geen sprake meer is. De Euraziatische koolmezen enerzijds en de oostelijke anderzijds gedragen zich hier dus als echte soorten.

Zou het Europese middenstuk in het totale verspreidingsgebied van deze vogels ontbreken, dan zou men inderdaad van twee soorten moeten spreken. Omdat echter beide uitlopers via het reusachtige gebied Noord-Azië-Europa-Zuid-Azië

nog steeds (zij het ook in zeer beperkte mate) meedoen aan de uitwisseling van erfelijke eigenschappen, behoren ze op grond van de systematische criteria tot dezelfde soort. Natuurlijk kan er ooit een scheiding van het verspreidingsgebied optreden en dan zou de splitsing in twee soorten een feit zijn.

Met de koolmezen blijken wij dus in het proces van de soortvorming terechtgekomen. Bij de evolutie is ons bij wijze van spreken een kijkje over de schouder van de natuur gegund of een blik in haar magische keuken. Wij begrijpen nu ook dat de systematici de drie groepen koolmezen als ondersoorten aanduiden. Doorlopend gaan ze in elkaar over tot aan het gebied van de Amoer in Centraal-Azië. Die continuïteit blijkt echter in feite toch in trappen plaats te vinden. De uitersten van de reeks van de ondersoorten herkennen elkaar niet meer als geslachtspartners, alleen die van de aansluitende groepen ondersoorten. In bepaalde gebieden die door geografische barrières (zeekusten of bergen bijvoorbeeld) worden ingesloten, paren de vogels vaker met elkaar dan met de dieren van de andere gebieden. Door deze gedeeltelijke inteelt ontstaan allereerst populaties die bepaalde erfelijke eigenschappen in zuivere vorm bezitten. Zet dit proces zich voort, dan kunnen daaruit rassen ontstaan. Rassen blijken zich van elkaar door het bezit van enige erfelijke eigenschappen te onderscheiden.

Soortvorming en verspreiding bij koolmezen *Parus major*.

MONNIKS- OF MUISPARKIETEN

Tekst: Cees van Berkel

Foto's: Th. Brosset, H. Müller, H. Palo en H. Lacey

Rassen zijn groepen van leden van een soort, die enigszins van elkaar verschillen, maar niettemin onderling erfelijke eigenschappen kunnen uitwisselen. De systematische rangorde is dus: **soort - ondersoort - ras**. In het totale verspreidingsgebied zijn tot op heden meer dan dertig verschillende rassen van koolmezen onderscheiden. Dit staat als een zogenaamde **rassenkring** van deze vogelsoort bekend. Wel moet worden opgemerkt dat er tussen de opvattingen van de verschillende onderzoekers in dit opzicht grotere of kleinere verschillen kunnen bestaan. Wat de één een ras noemt, zal de ander een ondersoort noemen en omgekeerd. Het gaat er hier om welke eigenschappen als het meest belangrijk worden beschouwd.

Men vraagt zich onwillekeurig af op welke manier zich die merkwaardige verspreiding van de koolmezen over een noordelijke en een zuidelijke gordel heeft ontwikkeld. In de ijstijd was Noord-Europa zozeer door gletsjers bedekt, dat er slechts een zuidelijke gordel bestond. Eerst na het verdwijnen van het landijs trokken de koolmezen langzaam maar zeker van Europa uit via de noordelijke route naar het oosten. Na het bereiken van de Amoer onderscheidde ze zich in erfelijk opzicht reeds zo sterk van de oostelijke dieren, dat paringen met kans op succes zo goed als uitgesloten waren. Waardoor zijn in vredesnaam die erfelijke verschillen ontstaan?

Zolang in het verspreidingsgebied een vrije uitwisseling van erfelijke eigenschappen binnen de populatie mogelijk was, kon een kleinere groep, een gemeenschap, geen eigen ontwikkeling beginnen. Alle erfelijke eigenschappen en nieuwe mutaties of sprongvariëaties werden steeds in het gemeenschappelijke bestand van erfelijke eigenschappen gestopt en grondig met elkaar vermengd. Eerst bij een erfelijke isolatie (dus bij een beperking of zelfs een onderbreking van de stroom van erfelijke eigenschappen tussen twee gemeenschappen) kan het tot een zelfstandige ontwikkeling komen. In de eerste gemeenschap ontstaan bepaalde, in de tweede gemeenschap andere mutaties en recombinaties die door een gedeeltelijke inteelt nog worden versterkt. Een erfelijke isolatie is van groot belang en het is nuttig om daarvan de oorzaken op te sporen. Later hopen wij in een artikel hierop terug te komen.

Van het geslacht **Myiopsitta monachus** zijn vier rassen beschreven.

Ik noem ze u en vermeld daarbij tevens het verspreidingsgebied en de eventuele verschillen tussen de nominaatvorm en de ondersoorten.

Myiopsitta monachus monachus, Muisparkiet, 30 cm, komt voor in Zuidoost Brazilië, Uruguay en Noordoost Argentinië.

Myiopsitta monachus luchsi, Boliviaanse muisparkiet, is eveneens 30 cm groot en komt voor in Centraal Bolivia.

Bij dit ras is het voorhoofd en de schedel wit en zijn de hals en de borstveren niet omzoomd waardoor aldaar de golfachtige dwarstekening ontbreekt en dus nagenoeg egaal grijs is.

Myiopsitta monachus cotorra, de **Paraguay muisparkiet** is 27 cm groot en de grijze kleur loopt door tot op de buik.

Het ras is wat kleiner van formaat.

Myiopsitta monachus calita, **Mendoza muisparkiet**, is ook 27 cm groot, dus eveneens wat kleiner dan de nominaatvorm en komt voor in West Argentinië.

Dit ras heeft een geelkleurige buikbevedering.

Hoe men er ooit toe is gekomen om aan deze vogel de naam 'muisparkiet' te geven weet ik niet. In elk geval lijkt mij de naam 'monniksparkiet' meer passend. Niet alleen omdat de wetenschappelijke naam en de meestal ook in het buitenland toegepaste naam in die richting wijst, ook het uiterlijk van de vogel is daarmede meer in overeenstemming en vermoedelijk zal Boddaert, die de soort in 1783 beschreef, het ook wel zo hebben gezien. De grijze kap over de groene habijt doet immers sterk denken aan de vroegere monnik, ook al waren die dan niet zo kleurrijk gekleed. Brehm noemt nog een andere naam, 'Kwakerparkiet'. In de latere literatuur komen we deze naam echter niet meer tegen alhoewel de Engelsen hem nog wel 'Quaker parakeet' noemen en quaker betekent 'streng-eenvoudig'.

De muisparkiet, laten we hem dan toch maar zo blijven noemen, we weten niet beter meer, behoort tot de wigstaartparkieten.

Buiten de broedtijd zwerven ze in grote vluchten van zo'n 50 tot wel 200 exemplaren door het land. Het zijn typische cultuurvolgers en ze verblijven meestal in

de aan de landbouwgebieden grenzende bossen. Op zoek naar voedsel weten ze, zoals overigens veel parkietsoorten, grote schade aan te richten aan het te velde staande koren en mais.

Het zijn uitgesproken kolonievogels die ook in vrij grote groepen nestelen. De mannetjes verzorgen het transport van het nestmateriaal, waarover straks, en de vrouwtjes verwerken dat. Het komt veelvuldig voor dat meerdere vrouwtjes aan of in een nest aparte broedkamers voor hen zelf bouwen. Met andere woorden, de basis is een gemeenschappelijk bezit waarin elk een eigen ruimte heeft. U merkt al wel dat deze parkieten er een uitzonderlijke netsbouw op na houden. Het is de enigst bekende parkiet die grote en omvangrijke vrijstaande nesten bouwt.

Het eerst werd dit vreemde gedrag opgemerkt door Azara en later werden die waarnemingen door o.a. Darwin bevestigd.

De nesten hebben veelal een middellijn van meer dan een meter. Zo'n nest bestaat uit een soort portaal, toegang gevend tot een aantal aparte verblijven welke van binnen met zachte grasstengels

Muisparkiet blauw

zijn bekleed. Het gemeenschappelijke invlieggat bevindt zich onder of opzij van het bouwwerk. Indien de ingang opzij is gesitueerd is er daarboven een soort af-dak gebouwd als beveiliging tegen de opossums, buidelratten.

In één boom bevinden zich in de regel meerdere nesten en elk nest wordt dikwijls, zoals reeds gesteld, door meerdere paren bewoond die daarin dan elk een aparte broedruimte hebben. In feite worden er steeds meer ruimten aangebouwd, doch meer dan 12 koppels in één bouwwerk zijn nooit aangetroffen.

Als nestmateriaal worden doornachtige takjes gebruikt en het geheel wordt stevig verankerd aan de takken van de nestboom. Ook buiten de broedtijd blijven de nesten in gebruik. Alleen tijdens het broedseizoen worden deze zonodig hersteld, gebouwd of verbouwd.

Opmerkelijk is dat deze nesten ook bij andere dieren gewild zijn. We spraken al over opossums die door de muisparkieten instinctief zoveel mogelijk worden geweerd. Denk maar aan het dakje boven het zijdelingse invlieggat. Toch is het al wel voorgekomen dat de buidelratten een te hoge opening wisten te bereiken en de bovenste etage in gebruik namen. De overige appartementen waren ge-

Muisparkiet geel

woon in gebruik bij de parkieten. Enkele eendensoorten, Braziliaanse talingen, weten ook dankbaar gebruik van deze nesten te maken.

De muisparkieten waren al heel vroeg bekend bij de Europese vogelliefhebbers en de eerste broedresultaten dateren van omstreeks 1870.

Bijzonder zijn ook de proefnemingen die met deze parkieten zijn genomen met betrekking tot het in vrijheid houden. In 1893 liet de heer Von Prosch in Sohländ, Silezië, een aantal exemplaren vrij. Ze handhaafden zich bijzonder goed en reeds vijf jaar later werden 23 jonge vogels geteld. In 1925 herhaalde de heer Pallisch in Wenen deze proef met 5 paar-tjes die zich tot 60 stuks wisten uit te breiden. Diverse proeven volgden met even-goede resultaten. Op het terrein van het instituut voor vergelijkend gedragsonder-

Muisparkiet
wildvorm

Nestboom van de muisparkiet

zoek van de Oostenrijkse academie voor wetenschappen, Wilhelminenberg in Wenen, vliegen al sedert 1953 muisparkieten vrij rond en hebben temperaturen doorstaan van 28°C onder nul. Ze bleven in zeer goede conditie.

Waar het het houden in de volière betreft, we kunnen inderdaad er van uitgaan dat de vogels winterhard zijn. Toch, bij strenge vorst is het wel noodzakelijk dat ze over een beschutte plaats kunnen beschikken want bevriezing van met name de pootjes en tenen is dan niet uitgesloten.

Man en pop zijn uiterlijk precies gelijk van kleur en tekening. Voor het geslachtsonderscheid kan men afgaan op de grootte van de vogels. De pop blijkt in het algemeen iets groter te zijn dan de man.

Het zijn bewegelijke en levenslustige vogels, altijd bezig. Een nadeel is hun luidruchtigheid. Ze kunnen behoorlijk hard schreeuwen en dat weerhoudt men er wel eens van om ze aan te schaffen. Zeker in een dichtbevolkte buurt kan dat problemen geven. Aan de andere kant hebben ze ook wel weer veel mee. Hun verzorging stelt geen bijzondere eisen en broeden doen ze beslist goed. Een echt baltsvertoon kennen ze niet. Wel voeren ze elkaar in die voortplantingsperiode, wat meer. Over de feitelijke paring zou je kunnen zeggen dat dat op een vrij onverschillige wijze plaatsvindt. Beide vogels zitten naast elkaar op de stok. Na wat vlugge voederoverdrachten en snavelkontakten, staat de man met de ene poot op de stok en met de andere poot rust hij op de stuitbevedering van de pop waarop dan direct de paring volgt.

De pop legt gemiddeld 5 tot 6 eieren die gedurende 22 tot 23 dagen worden bebroed. Meestal vangt het broeden aan nadat het tweede ei is gelegd. Op een leeftijd van ongeveer 6 weken, verlaten de jongen het nest en zijn dan al vlug daarna zelfstandig. Uiteraard worden de jongen voorzien van een vaste voeding, ringmaat 6 mm. Het komt regelmatig voor dat in de volière twee broedsels per jaar worden grootgebracht.

Hun voedsel dient te bestaan uit een goed mengsel zaden voor grote parkieten en ze eten ook graag fruit zoals appels. Ook winterpeen en allerlei groene loten en wilde planten, zoals paardebloem, worden niet versmaad. Daarnaast moet worden gezorgd voor dagelijks vers en fris bad- en drinkwater. Baden doen ze met erg veel plezier. Ook een regelmatige verstrekking van groene twijgen is een uitstekende zaak temeer daar daardoor ook hun aandacht van de houten stijlen van de volière wordt afgeleid. Bovendien hebben ze ook takken en takjes nodig voor hun nestbouw. Dat er op den duur grote hoeveelheden zijn verwerkt, zal u duidelijk zijn. Het is verstandig om in de volière een platform van bijvoorbeeld gaas en in de grootte van ongeveer 0.60 x 1.00 m aan te brengen. Hierop kunnen ze dan hun bouwactiviteiten ontplooiën. Het is ook wel voorgekomen dat de vogels in een volière gebruik maakten van een bestaand broedblok. In een ander geval wordt gezegd dat de vogels een broedblok geheel met takken hadden omkleed en de holte van het blok als broedkamer gebruikten.

Muisparkieten behoeven niet persé paarsgewijs in een vlucht te worden gehouden. Indien de volière ruimte genoeg biedt, dan kunnen er meerdere koppels tesamen in worden gehuisvest, het zijn tenslotte kolonievogels nietwaar. In dat geval dient dan het platform wel grotere afmetingen te hebben. De vogels kunnen in de volière een hoge leeftijd bereiken, er is een liefhebber bekend die al meer dan 18 jaar een koppel van deze interessante parkieten in de volière heeft. Er schijnen ook vrij gemakkelijk mutaties van muisparkieten te ontstaan, zowel in hun natuurlijke verspreidingsgebied als in de volière. Bekend zijn de blauwe en de gele, zoals de afbeeldingen u laten zien.

VOGEL '89

meer dan 8000 vogels in honderden soorten.
De GROOTSTE VOGELSHOW VAN NEDERLAND
Van 12 t/m 15 januari 1989
in HET TURFSCHIP te BREDA

Een echte NBvV-show, altijd nieuw, boeiend en leerzaam

met een
zeldzame collectie
kromsnnavels

Een staaltje grasparkieten

use!

Over **recessief bonten** treffen we in de standaard het volgende aan: **Recessief (deens) bont**.

Masker:

Geel in de groenserie en bij de geelmasker, wit in de blauwserie.

Wangvlekken:

Violet, zilverachtig wit of bleek violet. Bij recessief bont met de grijsfactor kunnen de wangvlekken grijs zijn.

Keelstippen:

Mogen wel of niet of gedeeltelijk aanwezig zijn.

Ogen:

Donker of diep pruimrood zonder witte ring om de oogiris.

Neusdop:

Bij de man roze met een blauwe waas, bij de pop van hoornkleurig tot bruin.

Algemene lichaamskleur:

Onregelmatige delen geel (of wit) en groen (of blauw, violet of grijs), waarvan de groene (of andere) kleur zich bevindt op het onderdeel van de borst, romp en broek. Ondulatietekening op de kop en om de ogen is niet fout.

Vleugeltekening:

De zwarte tekening op de vleugel mag niet meer dan 15 à 20% van het vleugeldekkennemen. Donkere slagpennen zijn niet fout.

Staart:

Donkere staartpennen zijn niet fout.

Keurtechnische aanwijzingen

Gestreefd moet worden naar een scherpe kleurscheiding tussen de gele (of witte) en de groene kleur op een lijn die loopt iets boven de inplant van de poten. Daar deze bontfactor zeer variabel is, stellen we geen strenge eisen aan het bontpatroon, gaarne zien we echter een

scherpe kleurafschieding en een zo symmetrisch mogelijke vleugeltekening. Zowel de geelmaskerfactor 1 als 2 worden erkend. Bij de eerste zal het geel zich hoofdzakelijk tot het masker en de secundaire staartpennen beperken, bij de

tweede ligt het als het ware als een gele waas over de witte delen van de bevedering, en zal het de blauwe kleur zeegroen maken.

Zoals uit de standaard en de keurtechnische aanwijzingen blijkt vormen kleur en

Methode 1.

1e jaar: recessief bont x normaal

Alle jongen zijn normaal van kleur en split voor recessief bont

50%

2e jaar: recessief bont x split uit het eerste jaar

De helft van de jongen is recessief bont, de andere helft is normaal en split voor recessief bont.

25%

3e jaar: recessief bont uit het tweede jaar x normaal

Alle jongen zijn normaal van kleur en split voor recessief bont

62,5%

4e jaar: recessief bont uit het tweede jaar x split uit het derde jaar

De helft van de jongen is recessief bont, de andere helft is normaal en split voor recessief bont

43,75%

Methode 2.

1e jaar: recessief bont x normaal

Alle jongen zijn normaal van kleur en split voor recessief bont

50%

2e jaar: split uit het eerste jaar x normaal

De helft van de jongen is normaal en split voor recessief bont en de andere helft is alleen normaal en draagt niet de recessief bontfactor met zich mee.

75%

3e jaar: uitgeprobeerde split uit het tweede jaar x normaal

De helft van de jongen is normaal en split voor recessief bont en de andere helft is alleen normaal en draagt niet de recessief bontfactor met zich mee.

87,5%

4e jaar: uitgeprobeerde split uit het derde jaar x uitgeprobeerde split uit het derde jaar

Een kwart van de jongen is normaal en niet split voor de recessief bontfactor. De helft is normaal en split voor recessief bont en een laatste kwart gedeelte is recessief bont

87,7%

De!

tekening bij recessief bonten niet het grootste probleem. Een aantal struikelblokken die we bij andere kleurslagen tegenkomen zijn bij recessief bonten niet aan de orde, keelstippen mogen in alle variaties aanwezig zijn, maskerdiepte en breedte is bijna niet te beoordelen omdat het aangrenzende gebied dezelfde kleur heeft als het masker, de hoeveelheid tekening mag wat variëren en (enige) onregelmatigheid in kleur is toegestaan. Blauwe of groene aanslag in de lichaamskleur, zoals dat het geval kan zijn bij albino's of lutino's komen bij recessief bonten door het sterk oplekende effect van de bontfactor niet voor.

Een fluitje van een cent zou je haast zeggen. De praktijk wijst echter wel anders uit! Het zijn bij deze kleurslag niet de kleur en de tekening die problemen geven maar de lichamelijke eigenschappen. Bij de opmars van de grasparkiet als postuurvogel zijn de recessief bonten, of deensbonten zoals ze vroeger werden genoemd, wat achter gebleven. Pas sinds een jaar of tien wordt er weer op wat grotere schaal geprobeerd om de kwaliteit van de recessief bonten in de buurt te krijgen van de standaardvogels. Daarbij moet een achterstand van jaren overbrugd worden en dat valt niet mee. Het eerste resultaat van de verbeterings-

pogingen die we op shows te zien kregen waren betere formaatvogels, de posturen waren op zich nog te smal, de kop bleef achter maar de lengte van de vogels kwam al behoorlijk in de goede richting. Een tweede fase in het overbruggingsproces is het breder worden van de posturen, vogels werden met name in de borst en schouder voller en ook de nek gaat hier wat in mee. Het totaalbeeld lijkt wat op de vogels zoals we die in de begin jaren zeventig kenden, een behoorlijk formaat maar vooral vanaf de schouders wat smal doorlopend naar de kop. Tot nu toe heb ik nog maar enkele recessief bonten gezien die én een behoorlijk formaat hadden én een redelijke breedte in de kop en nek vertoonden. De vogels op de beide afbeeldingen zitten wat dat betreft vrij harmonieus in elkaar. Hoe zijn postuurverbeteringen tot stand te brengen?

Allereerst moeten we zoeken naar een zo goed mogelijke recessief bonte om mee te beginnen. Nu nog met een zogenaamde "winkelparkiet" starten is niet meer nodig, want er is door anderen al het nodige pionierswerk op dit gebied verricht (hulde!). Een moeilijkheid die het proces vertraagt is dat er sprake is van een recessieve (terugtrekkende) vererving, dat wil zeggen dat de jongen die worden geboren uit een paring tussen een recessief bonte- en een normale vogel alleen de normaalkleur vertonen, erfelijk dragen ze de bontfactor wel bij zich maar dat is niet of nauwelijks te zien, (sommige jongen uit een dergelijke paring hebben een bont vlekje van één of meerdere veertjes achter op hun kop). In fokkerstaal worden de jongen uit deze paring **splitten** genoemd.

Er kunnen verschillende schema's worden gevolgd om met behulp van normale vogels en splitsen te proberen de fysieke (lichamelijke) kwaliteiten van de recessief bonten op te krikken. Een tweetal wordt

in het kader van dit artikeltje theoretisch uitgewerkt. Zie pag. 507. Achter de uitkomstgegevens is een percentage afgedrukt dat aangeeft hoeveel procent van de (goede) lichamelijke eigenschappen van de ingekruiste normalen we in de jongen mogen **verwachten**.

Een belangrijk voordeel van deze methode is dat we omtrent de erfelijke aanleg voor wat de recessief bont factor betreft bij de jongen steeds volledige zekerheid hebben, alle jongen die in deze vier jaar geboren worden zijn óf recessief bont of zeker split voor recessief bont. Een ander voordeel is dat we altijd recessief bonten in onze kooien kunnen zien, hetzij als vogel waarmee gefokt wordt hetzij als jonge vogels. Ik denk dat dit gegeven bij veel fokkers bewust of onbewust een belangrijke rol speelt, ze fokken immers de kleurslag omdat ze die mooi vinden en dat wil je dan ook wel zoveel mogelijk zien. Als nadeel zou genoemd kunnen worden dat de aanleg voor goede lichamelijke eigenschappen niet zo snel voortgang boekt bij deze methode, immers in het vierde jaar mogen we recessief bonten verwachten die voor slechts 43,75% eigenschappen dragen van de normale vogels die voor de kruisingen zijn gebruikt.

Een belangrijk nadeel van deze werkwijze is dat we met uitzondering van de jongen uit het eerste jaar de splitten via proefparingen moeten opzoeken. Dit is echter niet onoverkomelijk, immers niet alle vogels hoeven te worden uitgeprobeerd, in eerste instantie kunnen we volstaan met de besten. Wanneer deze vogels in een proefparing met een recessief bonte vogel ook maar één bont jong geven kunnen we er zeker van zijn dat we met een splitvogel van doen hebben. We hebben dan waarschijnlijk in datzelfde seizoen nog twee ronden over om die vogel aan een normale te paren zoals in het schema is weergegeven. Het voordeel

van deze tweede methode is dat we na vier jaar **theoretisch** een recessief bonte mogen **verwachten** die voor wat de lichamelijke eigenschappen betreft op 87,5% zit van de normale vogels. Dit is in vier jaar tijd een aanzienlijk grote verbetering dan via de eerste methode.

De afgebeelde vogels zijn van een behoorlijke kwaliteit, vooral de brede neken die goed overgaan in redelijke brede koppen sieren deze vogels. De grijze voldoet iets meer dan de blauwe aan de tekeningseis voor de vleugel n.l. 15 à 20%. Zinnen 1uitse standaard $\pm \frac{1}{3}$ getekend) zou de blauwe vogel er wat beter afkomen. Jammer dat de vogels iets gete-

kend zijn op de kop. Al met al "plaatjes" van vogels die eigenlijk op geen enkele show zouden mogen ontbreken.

Tekst: Arie Versluis.
Foto's: Gerard Horst.

Volière van de maand

Het lijkt erop dat de meeste vogelliefhebbers lijden aan een "chronische ziekte". Er wordt wat afgebouwd en verbouwd aan vogelverblijven, broedkooien, blokken, ziekenkooi, enz. Telkens is er weer wel iets dat verbeterd kan worden of is men hard toe aan uitbreiding.

Ook ik maak daar geen uitzondering op. Toen ik in 1982 een ander huis betrok, waarbij gelukkig een grote tuin, werd onmiddellijk begonnen met de bouw van een grote volière. Deze was geheel van hout vervaardigd en was bevolkt met allerlei soorten grote parkieten.

Na twee jaar werd duidelijk dat er nogal wat aan deze volière mankeerde, maar het ergste was dat het de verblijfplaats was van een heel leger veldmuisjes die zich sneller vermenigvuldigden dan ik ze kon bestrijden. Inmiddels was ik lid geworden van vv. Privo in Prinsenbeek en daar leerde ik dat die muizen naar alle waarschijnlijkheid de oorzaak waren van de slechte kweekresultaten. Ook vertelde men mij dat ik wel erg veel verschillende soorten parkieten hield en het misschien beter was me toe te leggen op enkele soorten. Naar aanleiding daarvan besloot ik een kleinere, nieuwe volière te gaan bouwen en w.b. de kweek het te gaan proberen met halsbandparkieten. In de herfstvakantie werden de buitenvluchten afgebroken en met dat hout werd begonnen aan de bouw van een nieuwe volière die naast het huis werd gesitueerd om de vogels beter te kunnen zien.

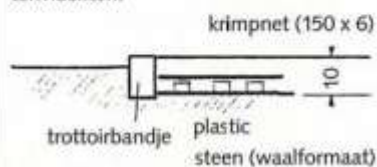
Omstreeks nieuwjaar verhuisden de halsbanden naar hun nieuwe behuizing, de andere vogels werden verkocht, omdat na de TT bleek dat vele van hen slechte eigenschappen bezaten die erfelijk waren.

De oude binnenkooi werd afgebroken en van het hout werden de nieuwe buitenvluchten opgetrokken. Ondanks al dat getimmer en de gloednieuwe, beperkte, verblijfsruimte brachten de halsbanden toch 3 jongen groot. En wij maar denken dat ze eerst aan een nieuwe omgeving moeten wennen en dat een hok van 0.70 x 1.00 m veel te klein is. Hieruit moge blijken dat ze zelf wel bepalen of en wanneer ze tot voortplanting overgaan!

Na weer ± 2 jaar werd zeer duidelijk dat hout voor halsbandparkieten niet het juiste materiaal is, want al zette ik nu een hele knotwilg in hun verblijf, het hout van de volière was aantrekkelijker en ze

vraten letterlijk hun kooi op. Overal moesten gaten gedicht worden met gaas en in oktober '87 – tijdens de bouw van de hierna te beschrijven volière – ontsnapten 4 EK-halsbanden, broed '86, door een gat dat ze in enkele uren tijd eerst in de binnen- en daarna in de buitenwand knaagden. Weg TT '87!

Al eerder – helaas te laat dus – was het besluit gevallen om het nu – drie maal is scheepsrecht – maar eens goed te doen en duurzamer, meer "parkietbestendiger", materiaal te gebruiken: kalkzandsteen voor de muren en staal voor de buitenvluchten.

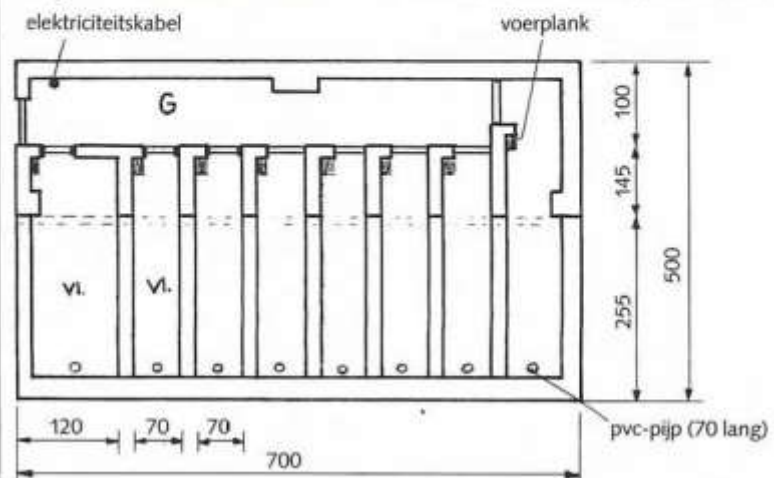

Er ging heel wat denk-, reken- en tekenwerk aan vooraf voor ik in de grote vakantie 1987 begon met het uitzetten van de "bouwplaats".

Vooraf moet ik vermelden dat ik het geluk heb dat tegenover mij een bouwbedrijf gevestigd is. Men stond mij met raad en daad terzijde en bovendien kon ik het meeste materiaal zo uit zijn voorraad halen, wat mij veel opslagruimte en "boodschappen doen" bespaarde.

Er werd begonnen met de voorbereidingen om een 10 cm dikke betonvloer te storten.

Natuurlijk werd niet vergeten de elektriciteitskabel al aan te brengen en PVC-pijpjes te plaatsen voor de toekomstige afwatering.

Op vrijdagmiddag stonden 5 man paraat om met kruiwagens $3\frac{1}{2}$ m³ beton naar achter te rijden, maar de Belgische – in Nederland was het nog bouwvakantie – betoncentrale kwam pas om 19.00 uur. Uit de hoeveelheid beton kunt U concluderen dat de werkvloer 7 x 5 m groot is. Tijdens het weekend werd de vloer diverse malen besproeid, omdat het te hard droogde.

Na het weekend begon ik met het stellen van de profielen en het bijrijden van stenen ("dikke" kalkzandsteen), speciekuipe, enz.

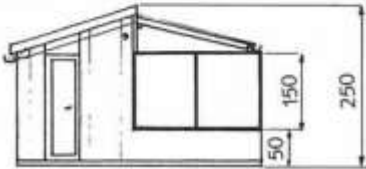
In de loop van de volgende weken werden de muren gemetseld en het voegwerk gedaan. Beide had ik nooit gedaan, maar met goed luisteren naar adviezen van de vakman en er gewoon aan beginnen en "het koppie" gebruiken, kom je een heel eind. Dat er dan wel eens een steen scheef ligt of een voeg niet zo mooi is, vind ik geen ramp. Bovendien had ik veel steun van vader en echtgenote die meehielpen met voegen.

GRONDPLAN:

De tussenwanden van de – grotendeels open – nachtverblijven zijn gemetseld. De buitenvluchten hebben muurtjes van ± 50 cm hoogte waarop later de stalen opbouw komt.

Na het voegwerk – dat is trouwens een vak apart met al die hoeken! – werden de kozijntjes, het frame voor de voorkant en de muurplaat gemaakt. De kozijntjes bestaan uit ribben van $4\frac{1}{2}$ x $3\frac{1}{2}$, het frame van ribben van 7 x $4\frac{1}{2}$ en de muurplaat meet $10\frac{1}{2}$ (steenbreedte) x 6 cm. Alle

drie zijden zijn aan de bovenzijde afgeschuind volgens de helling van het dak. Alles werd vastgezet met slagpluggen. Tegen het frame zijn platen (underlayment, 18 mm dik) geschroefd, zowel aan buiten als binnenkant. Het dak bestaat uit dezelfde z.g. underlaymentplaten, vastgeschroefd op frame, kozijntjes en muurplaat. Daarop kwam speciale dakfolie, tengels en panlatten vastgespijkerd en afgedekt met sneldekpannen. Aan de voorkant en de zijkanten werden boeiborden geschroefd. De zijkanten hebben een overstek van 12 cm, de achterkant steekt 5 cm over de muurplaat. Daaronder hangt een zinken dakgoot die een zwager overhield na een verbouwing. Tevoren werd al dit hout goed behandeld met grondlak en afgelakt met witte lak. Extra aandacht kregen de kanten die steeds weer en wind moeten trotseren.

Dan de stalen opbouw. Mijn buurman, die met veel belangstelling de vorderingen in de bouw volgde, is directeur van een staalbedrijf. Hij had nog een partij raamprofiel liggen die overgebleven was na het opdoeken van de walsen. Hij vroeg of ik die wellicht kon gebruiken. Uiteraard nam ik dat aanbod met beide handen aan en hij liet het nog gratis thuisbezorgen ook. Ook mocht ik gebruik maken van zijn lasapparatuur, een grote haakse slijper met doorslijpschijven en een kleine met afbraamschijf. Hoe was het spreekwoord over die "goede buur . . ." ook al weer?! Ik begon met alle lengtes staal die ik nodig had op maat in verstek af te slijpen. Op zondag kwam de al eerder vernoemde zwager helpen lassen, want ook dat had ik nog nooit gedaan. We maakten een lasmal en 's avonds om 22.00 uur stonden alle raamwerken in elkaar. Gelukkig was het de dagen daarop droog weer en had ik herfstvakantie. Vader kwam helpen en nadat ik een raamwerk had vastgezet met slagpluggen behandelde hij dat met anti-roestverf die niet schadelijk is voor de vogels (!). De tussenverbindingen werden op maat geslepen, alles waterpas gezet en ik toog aan het lassen. Nou ja, lassen, in het begin was het het bekende "bak- en braadwerk", maar allengs ging het beter en na een dag hard werken, stond de opbouw in eikaar. De dag daarop werd alles nogmaals met anti-roestverf behandeld en

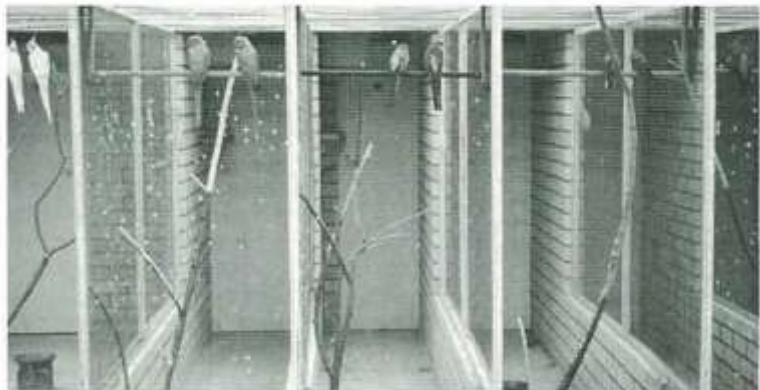
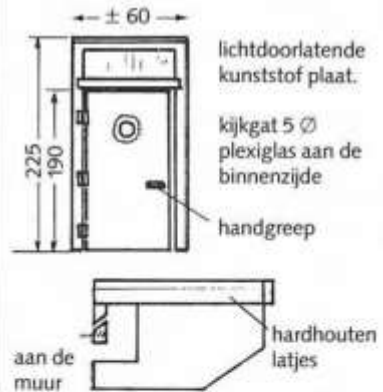

gaas gekocht. Bovenop en aan de buitenkanten kwam de vierkante gaas van 12 mm om het eventuele muizen maar zo moeilijk mogelijk te maken in de voliére te komen. En ik moet zeggen, op het moment dat ik dit schrijf – drie maanden later – heb ik nog geen muis gezien. Tussen de vluchten werd dubbele gaas bevestigd van 19 mm. Deze gaas werd als volgt vastgemaakt: in de stalen staanders werden in het profiel hardhouten latten geschroefd met parkers en daarin werden m.b.v. een compressor nieten geslagen van 19 mm. Tot slot werd alle gaas bruin gemaakt met tuinbeits (milieuvriendelijke) om het hinderlijke schitteren tegen te gaan.

Boven de vluchten kwam een raamwerk van geschilderde ribben (7 x 4 1/2) en daarop werden met speciale bouten met kapjes doorzichtige polyester golfplaten (244 x 105) vastgezet. Vermeld moet nog worden dat over deze platen geschilderde hardhouten latten liggen, die ook door de bouten worden vastgehouden. Hierdoor worden de golfplaten overal vast op het raamwerk gedrukt, waardoor het klapperen door de wind verhinderd wordt. Dit dak watert af op een PVC-gootje. In de loopgang werd elektriciteit aange-

legd: 2 stopkontakten, 1 schakelaar, 2 TL-armaturen en 4 fittingen waarin lampjes van 5 Watt komen als nachtverlichting. Uiteraard is alles voorzien van randaarde. Over de noodzaak van bijlichten schijnen de meningen nog verdeeld te zijn w.b. de (winterharde) grote parkieten. Enkele ervaren collega's – die overigens niet verwarmen – verlengen de dagen niet d.m.v. kunstlicht en hebben toch zeer goede kweekresultaten. Dus . . . ?!

De deurtjes in de loopgang zijn gemaakt van 18 mm plaatmateriaal en afgewerkt met lak. Aan de binnenzijde is ook een

Kleurkanaries

De standaard in praktijk

Oranjeroodisabel schimmel

greepje bevestigd en een snapslotje zorgt ervoor dat de deurtjes makkelijk open en dicht kunnen. Om de vluchten gemakkelijk schoon te kunnen maken, zijn er geen drempels.
Zie verder bijgevoegd tekeningetje.

De voerplanken meten 40 x 15 cm en zijn gemaakt van 18 mm plaatmateriaal. De bevestiging (zie tekeningetje boven) zorgt ervoor dat de planken in een handomdraai te verwijderen zijn om ze schoon te maken. Op dezelfde manier worden de blokken opgehangen.

Aan de binnenzijde van de vluchten is alles zo glad mogelijk afgewerkt om te voorkomen dat de parkieten hun knaaglust botvieren op het hout van de volière. Achter het al eerder genoemde frame met plaatmateriaal in de verder open verblijven komt zo hoog mogelijk een zitstok om de vogels de mogelijkheid te bieden droog en tochtvrij te overnachten. In de buitenvlucht zit de zitstok zo dicht mogelijk tegen de voorzijde. Bovendien staat in elke vlucht tegen de voorzijde een grillig gevormde tak als decoratie, maar vooral om de parkieten de gelegenheid te geven te knagen.

De volière wordt bevolkt met halsbandparkieten en enkele soorten Australische parkieten als prachtrosella's, bergen, valken en bourks.

Bij de valken en de bourks zijn tevens een koppel kanaries gehuisvest; deze zijn van mijn vrouw. Wellicht wordt in enkele andere vluchten nog een koppel "winterharde" tropen bij de parkieten gevoegd. Dit schijnt mogelijk te zijn en dus voor mij het uitproberen waard.

In de loopgang zijn enkele planken bevestigd waarop allerlei zaken staan t.b.v. mijn hobby. Bovendien staat er een oud ladenkastje waarin o.a. de trosgierst, grit, maagkiezel, eivoer en de ringen worden bewaard.

Tot slot moet ik nog opmerken dat een dergelijke volière natuurlijk niet goedkoop is, maar toch hebben we besloten gebruik te maken van deze duurzame en veelal "knaagbestendige" materialen, niet alleen voor mijn gemak maar zeker ook voor het welzijn van de vogels. Rest alleen nog af te wachten hoe de vogels dit nieuwe verblijf vinden, maar gezien het feit dat de halsbandpoppen de vermoilde stukken hout in hun blokken al klein geknaagd hebben en er al paringen plaatsgevonden hebben, hoop ik op goede kweekresultaten.

Kees Voesenek, Prinsenbeek.

Bij een oranjeroodisabel schimmel zien we dat beide pigmenten (eumelanine en phaeomelanine) samen ineengevloeid zijn zodat er een licht bruin rugdek ontstaat; een lichte bestreping met daarin minimaal pigment. Het tussenliggende bruin (phaeomelanine) moet licht van kleur zijn en egaal verdeeld over het gehele lichaam uitvloeiend tot in de flanken. Het bruin pigment moet direct boven de snavel beginnen. Vleugel- en staartpennen moeten een zachte lichtbruine indruk geven en niet opgebleekt zijn. Dit alles maakt dat het totaalbeeld van deze kleurslag lichtbruin is. Het oranjerood moet diep, zuiver en egaal over het gehele lichaam verdeeld zijn. Ook de schimmelverdeling, we spreken dus over een niet intensieve vogel, een vogel met wat lange bevedering, moet gelijkmatig over het gehele lichaam merkbaar zijn, ook in de vleugels en op de borst moet het schimmel bezit voldoende aanwezig zijn.

Kweekadvies

A) Man oranjeroodisabel licht schimmel maal een pop in dezelfde kleurslag die matig schimmel is. B) Man matig schimmel maal een pop die duidelijk melig is zoals we dat noemen of omgekeerd. C)

ook intensief maal schimmel is mogelijk of D) omgekeerd. De eerste drie paringen zijn mijn inziens het best. Het pigment van zowel man als pop mag niet te donker zijn en de vogels mogen ook niet te zwaar bestreepd wezen. Gebruik zeker geen vogels die te zwaar schimmel zijn en ook de bijkleur moet van een goede kwaliteit zijn.

Veel voorkomende fouten

Pigment: Rugdek te streperig en/of niet vloeiend, rugdek te bruin, geen of zwak pigment in de flanken. De isabeltint begint niet aan de snavel. Vleugel- en staartpennen te licht of te donker.

Bijkleur: Het oranjerood niet diep genoeg, onzuiver en/of niet egaal. Schimmelverdeling onregelmatig, niet egaal dus. Vleugel- en staartpennen niet voldoende oranjerood doorgekleurd. Bijkleur in flanken, dijen onderlichaam en/of borst te licht.

Wat betreft de tentoonstelling zullen de poppen het dichtst de standaard benaderen. De mannen zijn over het algemeen te streperig, dus niet vloeiend, hebben te weinig schimmel voor de borst en/of op de kop en de schouders.

Piet Verdult

Bruinrugekstertjes

door F. v.d. Spek

Momenteel vliegen er in mijn volière acht bruinrugekstertjes, **Spermestes bicolor**, rond. Twee ouders, twee jongen van het vorig jaar en vier jongen van dit jaar.

Vorige zomer is het eigenlijk vanzelf gegaan, dat wil zeggen de jongen zijn uitgevlogen tijdens mijn vakantie.

Over de toedracht tijdens het afgelopen jaar kan ik meer vertellen, want daar ben ik wél bij geweest.

Bruinrugekstertjes had ik in het verleden al eens meer gehouden. Deze vogeltjes met zwarte kop, bruine rug, witte borst en grijs snaveltje, zag ik enkele jaren terug weer eens aangeboden. Ik vond ze nog steeds mooi dus waren er twee voor mij.

In eerste instantie hield ik ze in een houten kooi van een goede meter lang, samen met twee napoleonnetjes.

Midden zomer 1986 heb ik ze in een L-vormige buitenvolière gehuisvest. De ene poot van de volière is 5 m en de andere 3 m lang. De hoogte is 1,80 m, de breedte van de lange poot 1 m en van de korte poot 1,50 m. De beplanting bestaat uit een aantal 'groenblijvers' zoals prunus bonte liguster, mahonie, conifeer en buxus, en twee kronkelwilgen waartussen graspollen. In deze ruimte, welke aansluit op een nachthok in de schuur, verblijven genoemde ekstertjes samen met teugelastrilden, zwartkopnonnen, spitsstaartamadinen, blauwkop blauwfazantjes, zilverbekjes, napoleonnetjes en Chinese dwergkwartels, alles in goede harmonie. De strenge winter van '86/'87 doorstonden de ekstertjes prima. Zodra de vorst verdwenen was gaven ze 's nachts weer de voorkeur aan de prunus boven het nachthok.

Overigens had ik van de ekstertjes, voor wat betreft een mogelijk ouderschap, geen al te hoge verwachtingen. Ik wist absoluut niet of ik wel een hij of een zij bezat.

Toen ik een van beiden al enkele dagen niet had gezien, ging ik dan ook uit van een sterfgeval, maar in een vrij dicht begroeide volière is dat weliswaar moeilijk vast te stellen. Ik wilde op dat moment ook niet de volière doorzoeken omdat de dwergkwartels zaten te broeden. Het was wel opvallend dat het overgebleven bruinrugekstertje veel op dezelfde zitstok direct boven de prunus zat, maar venijnig huisgenoten weggagen deed hij niet.

Na een goede week meende ik opeens beide ekstertjes weer te zien. Na wat speurwerk ontdekte ik in de prunus een nestje, zo'n 50 cm boven een plek waar altijd de teugelastrilden zaten te rommelen. Kennelijk werd dat ook toen door de ekstertjes toegelaten.

Terugrekenend vanaf het moment dat ik de ene vogel miste leerde dat er dan op 30 april jongen zouden moeten zijn en inderdaad op die feestelijke koninginnedag klonken uit de prunus de eerste bedelgeluidjes. Nestcontrole wilde ik niet toepas-

sen. Robiller raadt het in zijn boek 'Prachtvinken' af. Logisch lijkt me, want ook in de natuur komen de jongen zonder controle van de mens groot.

Robiller schrijft ook dat de jongen na 16 dagen uitvliegen, volgens Vriens gebeurt dat al na twee weken. Enfin, na het voeren van zo'n 30 geknipte meelwormen en een schepje buffalowormen, bleek Robiller het bij het rechte eind te hebben.

Voor het zover was heb ik nog wel een aantal keren in spanning gezeten. De eerste dag hipten beide ouders bedrijvig rond op zoek naar voedsel, maar de dagen erop, die overigens ook nog eens veel kouder waren, zat het ene ekstertje, en ik neem aan dat dat het popje was, vrijwel constant op het nest. De andere oudervogel, wellicht de man, zat urenlang op zijn vaste zitplaats. Dus werd er ook tijdenlang niet gevoerd. Zorgwekkend, maar ingrijpen wilde ik niet. Gelaten afwachten maar.

Gelukkig hoorde ik na een week 's avonds enkele keren krachtig bedelgeroep, dus er was nog hoop.

Het ging allemaal goed want op zaterdag 16 mei vlogen ze uit. Opeens opgewonden ouders aan het gaas. De jongen wa-

ren herkenbaar aan hun jeugdkleed; matbruine kop en rug, beige-witte borst. De bruinrugkestertjes senior bleven overigens verdraagzaam tegenover de andere vogels die dan ook gerust in de buurt van de jongen konden komen. In de literatuur lees je over deze vogeltjes wat dat betreft nog wel eens wat anders.

Enige dagen na het uitvliegen namen de jongen al uit eigen beweging zaad op en binnen een week hingen ze zelf aan de trosgierst. Ook zaten ze al snel 'eigenwijs' in grashalmen, peuterend aan het halfrijpe zaad in de aren. Dit nam overigens niet weg dat er nog geregeld driftig bij de oudervogels om voer werd gebedeld. Typerend daarbij is dat door het jong vaak een vleugel wordt opgeheven. Overigens heb ik de jongen niet geringd. Ik zie me nog niet tussen de struiken in

de volière staand, mijn hand in zo'n nestje steken om dan aan het tere pootje een ringetje te schuiven. Robiller raadt dat ook af. De vogels wil ik bovendien toch niet inzenden naar een tentoonstelling en wie aan de hand van foto's niet gelooft dat het hier om heuse natuurbroed gaat, gelooft dat dan maar niet.

De beide ouders en de drie jongen van vorig jaar hebben tot voor kort alle vijf in de volière gezeten. Onlangs begon een van de ouders hinderlijk achter een van de jongen aan te jagen. Dat jong heb ik er nu maar uitgehaald, maar dat was pas nadat er weer vier jongen bijgekomen waren. Zo zitten er nu dus acht ekstertjes in de volière. Dat zal natuurlijk wel niet altijd zo kunnen blijven, maar afscheid nemen is nu eenmaal moeilijk. Dus zolang het goed gaat...

Ik ben best enthousiast over deze soort. Mogelijk worden ze in de literatuur wel eens te negatief beschreven. Inderdaad zijn ze wel 'de baas' maar vlak wat dat betreft ook bijvoorbeeld de blauwfazantjes niet uit. Als ze aan hun medebewoners gewend zijn, valt het allemaal reuze mee, vooral als ze op meerdere plaatsen gevoerd worden. De eerste paar weken kunnen ze inderdaad wel eens venijnig uit de hoek komen. En vergeet niet een aantal onmiskenbare voordelen van deze vogeltjes: Sterk en weinig eisen stellend. Op een zaadmengsel voor tropische vogels, wat gekweekt zaad, trosgierst, buffalowormpjes en halfrijpe onkruidzaden blijven ze gezond rondvliegen. Aanbevelenswaardig!

K.B.O.F. "De Witte Spreeuwen"

Het beste en meest gelezen Belgisch Ornithologisch tijdschrift voor vogelliefhebbers en kwekers. Verschijnt maandelijks oplage 28500 exemplaren alleen in Vlaams-België. Het bevat 80 à 96 pag. wetenschappelijke tekst, met iedere maand 16 of meer kleurfoto's van alle soorten vogels waarmee men de "Vogelatlas in kleuren" kan samenstellen. Jaarabonnement: **650 BF. of 36 gulden**. Betaling per internationale postwissel of op giro. 000-0081281-92 per adres: **CEULEERS REMI - Lierseweg 39 - B 2410 Herentals (België)**.

Bij aanvraag proefnummer: 2 postzegels van 70 cent bijvoegen.

PT-FOOD*

NIEUW

- Een uitgekende **kracht- en opfokvoer** met alle onmisbare vitamines en andere voedingsstoffen voor papegaaien en parkieten.
- **Grondig en met groot succes** beproefd en onderzocht door diverse bekende kwekers (o.a. R.v. Dieten, Parrot World Life, Epe; J.Vredembregt, Waalre en B.v.d. Rijdt, Esch).
- Een kracht- en opfokvoer dat opvalt door een **zeer geringe mate van verzuring**.
- Met PT-FOOD zijn jonge vogels **sneller op gewicht**, en ontwikkelen ze een **diep-glanzend, dik en strak verenkleed**.
- **Overtuig uzelf**, en koop een 1-kg verpakking. PT-FOOD is ook verkrijgbaar in een 5 kg-verpakking.
- Volg de voedingswenken uit de folder voor een optimaal resultaat.
- Verkrijgbaar in dierenspeciaalzaken.

Voor meer informatie en een uitgebreide folder kunt u zich wenden tot:

HOPE FARMS BV

Woerden, Tel. 03480-13915

